

**Skupština Crne Gore
Parlamentarni institut
Istraživački centar**

Komparativni pregled:

**IMENOVANJE ČLANOVA SAVJETA NEZAVISNIH REGULATORNIH
TIJELA U ZEMLJAMA ČLANICAMA EU I ZEMLJAMA REGIONA**

Podgorica, oktobar 2018. godine

Broj: 13/2018

Klas. br: 00-52-4/18-

Datum: oktobar 2018. godine

Pripremio: Istraživački centar – Parlamentarni institut

** Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore.*

*** Svi pojmovi upotrijebljeni u istraživačkom radu u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.*

SADRŽAJ

UVOD.....	4
<i>PREGLED PRINCIPA I NAJBOLJIH PRAKSI ZA UPRAVLJANJE REGULATORIMA</i>	5
1. GLAVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA.....	6
2. KOMPARATIVNI PREGLED	8
2.1 Austrija.....	8
2.2 Belgija.....	8
2.3 Bosna i Hercegovina.....	9
2.4 Češka	11
2.5 Francuska.....	11
2.6 Hrvatska	12
2.7 Italija	14
2.8 Letonija	14
2.9 Litvanija	15
2.10 Mađarska	15
2.11 Makedonija	17
2.12 Njemačka.....	18
2.13 Poljska	18
2.14 Portugal	18
2.15 Slovačka	20
2.16 Slovenija	20
2.17 Srbija	22
2.18 Španija.....	23
IZVORI INFORMACIJA.....	25

UVOD

Regulatorne agencije predstavljaju vrste agencija čiji je cilj kontrolisati tržište, osigurati fer takmičenje i zaštititi korisnike i građane putem regulacije i implementacije javne politike u određenom sektoru.¹

Pojam regulatorne agencije prvi put se pojavljuje, kao organizacioni oblik, u Sjedinjenim Američkim Državama koje se mogu smatrati kolijevkom nezavisnih agencija i koje su svoju prvu regulatornu agenciju, *Interstate Commerce Commission*, osnovale 1887. godine. No, regulatorne agencije nijesu vezane isključivo za SAD pa ih već u 19. vijeku nalazimo i u Njemačkoj koja je prvu agenciju osnovala još 70-tih godina 19. vijeka i to za regulaciju željeznica, ili u skandinavskim zemljama kao „izvršne agencije“.²

U pravnoj literaturi postavljeni su neki *ključni kriterijumi* koje pravno lice mora zadovoljavati da bi se smatralo regulatornom agencijom, i to: da je pravno lice s javnim ovlaštenjima izvan sistema državne uprave; da ima ovlaštenje da donosi podzakonske propise i vodi pojedinačne upravne postupke, te da protiv pojedinačne odluke regulatorne agencije žalba nije dozvoljena. Ovim kriterijima dodaju se još dva, jedan obavezni: da su osnovane zakonom, i drugi fakultativni: da za svoj rad odgovaraju zakonodavnoj vlasti.³

Postoje određene *zajedničke karakteristike* kada su u pitanju regulatorne agencije. Naime, zajedničko im je da su osnovane zakonom kako bi obavljale nadležnosti preciznije definisane u specifičnom zakonu koji reguliše određenu oblast, svaka ima svojstvo pravnog lica, kao i određeni stepen organizacione i finansijske autonomije. Međutim, njihove razlike - u smislu unutrašnje strukture, njihovih odnosa sa institucijama, odgovornosti i ovlaštenja - daleko nadmašuju njihove sličnosti. Ove razlike proizilaze iz činjenice da su agencije osnovane iz razloga i na način da zadovolje određene zahtjeve prepoznate u tadašnje vrijeme. Drugim riječima, *ne postoji jedinstven model evropske regulatorne agencije*. U Evropskoj uniji je uređenje položaja i ovlaštenja regulatornih agencija u najvećoj mjeri ostavljeno nacionalnim zakonodavnim organima svake države članice. Izvorima evropskog prava propisuje se samo minimum ovlaštenja koje moraju imati regulatorna tijela da bi mogla redovno i efikasno obavljati poslove iz svoje nadležnosti.⁴

U *crnogorskom pravnom sistemu*, nezavisna regulatorna tijela su se pojavila početkom ovog vijeka, prateći „odjek“ regulatornih tijela koja su se, nakon SAD-a, razvila i u Evropskoj uniji. U Crnoj Gori, ova tijela su se uspostavila kao važan dio crnogorske državne uprave sa širokim regulatornim nadležnostima i ovlaštenjima, pa je do danas zakonodavstvom uspostavljeno šest crnogorskih nezavisnih regulatornih tijela, čije osnivanje je definisano posebnim zakonskim aktima koji uređuju određenu oblast. U oktobru 2018. godine, u skupštinsku proceduru upućen je *Predlog Zakona o državnoj upravi*⁵ koji prepoznaje prethodno pomenute regulatore kao državne agencije koje se „osnivaju za vršenje poslova regulisanja tržišta u djelatnostima od javnog interesa, odnosno izvršavanje zakona u određenoj oblasti, samo ako postoji jasan zahtjev za funkcionalnu i organizacionu samostalnost tijela koji proizilazi iz prava Evropske unije ili međunarodnog sporazuma i taj zahtjev ne može da se obezbijedi ako tijelo obavlja poslove u statusu organa državne uprave“.

¹ Musa, Anamarija, *Europeizacija i agencijski model javne uprave*, doktorska disertacija, Sveučilište u Zagrebu-Pravni fakultet, 2010.

² Staničić, dr.sc. Frane, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, *Izazovi usklađivanja ovlasti regulatornih agencija u Republici Hrvatskoj s pravnom stečevinom Evropske unije*, 2015.

³ Ibid.

⁴ COMMUNICATION FROM THE COMMISSION, *The operating framework for the European Regulatory Agencies*, Brussels, 11.12.2002.

⁵ Predlog zakona o državnoj upravi, <http://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/547/1839-11121-00-31-18-1.pdf> (18.10.2018)

Sa ciljem da obezbijedi što kompletniji pregled, Istraživački centar prikupio je podatke koristeći relevantne izvore informacija, uključujući brojna zakonodavstva u navedenim zemljama, internet stranice Evropske komisije, Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj, Evropskog centra za parlamentarna istraživanja i dokumentaciju (ECPRD⁶), publikacije i studije na datu temu kao i druge zvanične internet prezentacije, te sakupljene informacije obradio, sistematizovao i prezentovao na što pregledniji način.

Pregled principa i najboljih praksi za upravljanje regulatorima

OECD je u svom dokumentu, pod nazivom „Principi najbolje prakse OECD-a za upravljanje regulatorima“, predstavio principe uspješnog upravljanja regulatorima u cilju obezbjeđivanja većeg povjerenja u to da se regulatorne odluke donose na objektivnoj, nepristrasnoj i konzistentnoj osnovi, bez konflikta interesa, pristrasnosti ili neprimjerenog uticaja. Ovaj set principa opisuje ključna razmatranja za uspostavljanje i funkcionisanje regulatornih tijela, te obuhvata: jasnoću uloge; sprečavanje nepotrebnog uticaja i održavanje povjerenja; donošenje odluka i sastav organa upravljanja; odgovornost i transparentnost; angažman; finansiranje i evaluaciju učinka.

Kada je riječ o sastavu odnosno *strukturi organa upravljanja* navodi se da regulatori zahtijevaju strukture upravljanja koje osiguravaju da njihovo efikasno funkcionisanje štiti regulatorni integritet i ispunjava ciljeve svog mandata. Upravljačku strukturu regulatornog tijela treba odrediti u zavisnosti od prirode regulisanih aktivnosti. Članstvo u organima ovih tijela treba štiti od potencijalnog konflikta interesa ili uticaja političkog procesa te na kraju mora biti u interesu javnosti.

Regulatori su uglavnom odgovorni prema trima grupama zainteresovanih strana: i) ministrima i zakonodavnom organu; ii) nadležnim entitetima; iii) javnosti. Ono što se očekuje od regulatora je potrebno objaviti pa bi, s tim u vezi, regulatori trebalo redovno da izvještavaju o ispunjavanju svojih ciljeva, uključujući i kroz značajne indikatore učinka.

Dokument pruža smjernice za odabir članova savjeta ili tzv. odbora navodeći da je potrebno da relevantni zakoni utvrde određene vještine i iskustva relevantna za regulatorne funkcije koje treba da budu predstavljene u ovom upravljačkom tijelu. Politike, procedure i kriterijumi za izbor te uslovi imenovanja članova upravljačkog tijela moraju biti u skladu sa postojećim smjericama za imenovanje članova odbora javnih entiteta i trebaju biti dokumentovani i dostupni svim stranama koje su uključene u proces.

S tim u vezi, politika imenovanja organa upravljanja potrebno je da sadrži sve relevantne detalje, uključujući sljedeće:

- Ko upravlja procesom imenovanja članova?
- Kako su definisani uslovi pozicije za koju se imenuje? Kako su odabrani kandidati?
- Ko vrši imenovanja?
- Kako se imenuje predsjedavajući?
- Koja je uloga ministra, ministarstva i drugih savjetodavnih struktura (ukoliko ih ima)?
- Kako se sprovodi uvođenje u dužnost?
- Kako se upravlja učincima?
- Kako se upravlja konfliktom interesa?

U nekim zemljama zakonodavni organ ima formalno ovlaštenje da imenuje članove savjeta (odbora) kao i direktora regulatornog tijela u cilju veće transparentnosti i odgovornosti kada je u pitanju proces imenovanja.

Tekst je preuzet iz dokumenta OECD Best Practice Principles for Regulatory Policy, The Governance of Regulators, https://www.oecd-ilibrary.org/governance/oecd-best-practice-principles-for-regulatory-policy_23116013 (19.10.2018)

⁶ ECPRD (Evropski centar za parlamentarna istraživanja i dokumentaciju) je posebno tijelo podržano od strane Evropskog parlamenta i Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope, a riječ je o međunarodnoj mreži odjeljenja za istraživanje i dokumentaciju, koja povezuje službe zadužene za prikupljanje i širenje informacija. Cilj je da se olakšaju kontakti i razmjena informacija između parlamenata zemalja članica. Podaci navedeni u odgovorima na ECPRD upitnike ne predstavljaju zvanične stavove parlamenata.

1. GLAVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA

Nezavisna regulatorna tijela, uspostavljena u cilju kontrolisanja tržišta i sprovođenja politike u određenom sektoru, predstavljaju pravno lice sa posebnim ovlaštenjima i nadležnostima, koja se u gotovo svim analiziranim zemljama **propisuju zakonom koji uređuje određenu oblast**. U određenim zemljama, poput Češke, nadležnost regulatornih tijela sadržana je u Ustavnom zakonu, te Zakonu o tijelima centralne državne uprave, pa čak i u Ustavu Češke Republike, dok se detaljnije nadležnosti i način funkcionisanja svakog regulatornog tijela definišu posebnim zakonima koji regulišu oblast u kojoj nezavisno regulatorno tijelo djeluje.

Osnovno razlikovanje agencija u evropskim zemljama je njihova podjela na regulatorne i „izvršne“ agencije koje se najčešće prepoznaju u skandinavskim zemljama, stoga ove zemlje nijesu obuhvaćene ovim radom.

U svim analiziranim zemljama postoje brojna nezavisna regulatorna tijela za sprovođenje politike u određenim oblastima od kojih su **najčešća** ona koja regulišu oblast **energetike, telekomunikacija, elektronskih medija, poštansku djelatost, osiguranje, tržište kapitala** i sl. Tako, na primjer, kada su u pitanju zemlje regiona, u Hrvatskoj se prepoznaje pet regulatornih agencija poput Energetske regulatorne agencije, Agencije za zaštitu tržišne konkurencije, Regulatorne agencije za mrežne djelatnosti, Agencije za elektronske medije, Agencije za nadzor finansijskih usluga, dok u Sloveniji djeluju Agencija za energetiku, Agencija za komunikacione mreže i usluge, Agencija za tržište hartija od vrijednosti, Agencija za nadzor osiguranja itd.

Pored iste svrhe uspostavljanja ovakvih regulatornih tijela, postoje i značajne razlike u unutrašnjim, tj. upravljačkim strukturama, poput sastava i načina imenovanja organa agencije. Najčešće, sastav regulatornih tijela čine predsjednik, odnosno direktor, i savjet, ili u nekim slučajevima upravni odbor ili bord direktora ili neko drugo tijelo.

Analizom zakonskih rješenja u vezi sa uspostavljanjem regulatornih tijela, te načinom njihovog funkcionisanja u zemljama EU i zemljama regiona uočeno je da **ne postoji jedinstven model** kada je u pitanju unutrašnja struktura odnosno **način izbora članova savjeta** regulatora, te da *modeli variraju od zemlje do zemlje*. **Imenovanje članova savjeta** pojedinih ili svih regulatornih tijela **od strane parlamenta** prepoznato je u **BiH, Hrvatskoj, Letoniji, Litvaniji, Makedoniji, Portugalu, Sloveniji i Srbiji**, dok je imenovanje isključivo od **strane vlade** prepoznato u **Španiji**. U nekim zemljama imenovanje je **podijeljeno između parlamenta i vlade** u zavisnosti od oblasti u okviru koje nezavisno regulatorno tijelo djeluje (**BiH, Hrvatska, Portugal, Slovenija**). Tako na primjer, u Hrvatskoj, sastav savjeta četiri agencije imenuje Hrvatski sabor, dok sastav jedne agencije, Agencije za nadzor finansijskih usluga, imenuje Vlada zajedno sa predstavnicima udruženja subjekata nadzora pri Hrvatskoj ekonomskoj komori. U Sloveniji, članove Savjeta Agencije za komunikacione mreže i usluge imenuje Vlada, dok je imenovanje članova savjeta kod ostalih regulatora dodijeljeno Državnom zboru (donji dom Parlamenta). Kod manjeg broja zemalja imenovanje je raspoređeno **između vlade i predsjednika države** i to u **Austriji, Češkoj, Mađarskoj**, odnosno **između parlamenta, vlade i predsjednika države** što je slučaj u **Litvaniji**. Izuzetak predstavlja Belgija, u kojoj članove gotovo svih regulatora imenuje Kralj.

Broj članova savjeta razlikuje se od zemlje do zemlje kao i od oblasti u okviru koje regulator djeluje, pa je s tim u vezi najveći broj članova prepoznat u Hrvatskoj agenciji za nadzor finansijskih usluga i Regulatornom tijelu za elektronske medije u Srbiji (devet članova), dok najmanji broj članova broje pojedini regulatori u BiH i Mađarskoj. Najčešće regulatorna tijela u analiziranim zemljama imaju pet članova savjeta. Kada je u pitanju njihov **mandat**, on može trajati od četiri do devet godina, ili na neodređeno vrijeme, kao što je slučaj sa direktorom Mađarskog regulatornog tijela za atomsku energiju. U većini zemalja moguće je ponovno imenovanje članova savjeta.

U nastavku rada, Istraživački centar je, shodno dostupnim podacima i zatom vremenskom roku, a u skladu sa primljenim zahtjevom, predstavio regulatorna tijela odnosno relevantne zakone koji uređuju njihovo osnivanje, nadležnosti i funkcionisanje, u pojedinim evropskim zemljama, sa naglaskom na način imenovanja članova savjeta ovih tijela. U okviru komparativnog pregleda opširnije su predstavljena rješenja u Austriji, Belgiji, BiH, Češkoj, Francuskoj, Hrvatskoj, Italiji, Letoniji, Litvaniji, Mađarskoj, Makedoniji, Njemačkoj, Poljskoj, Portugalu, Sloveniji, Slovačkoj, Srbiji i Španiji.

2. KOMPARATIVNI PREGLED

2.1 Austrija

U Austriji ne postoji sistemski zakon koji reguliše funkcionisanje nacionalnih regulatornih tijela, već je rad ovih tijela regulisan zakonom kojim se reguliše oblast u kojoj nezavisno regulatorno tijelo djeluje ili zakonom u skladu sa kojim je osnovano. U principu, **članove savjeta regulatornih tijela imenuje Vlada. Samo u jednom slučaju (energetska regulativa) kandidati se moraju saslušati prije imenovanja pred matičnim odborom Donjeg doma Parlamenta Austrije.**⁷

Postoje brojna regulatorna tijela u Austriji, *inter alia*, regulatorno tijelo za komunikacije **KommAustria**⁸ osnovano *Saveznim Zakonom o osnivanju tijela za komunikacije*⁹ sa ciljem da upravlja i sprovodi regulatorne zadatke u vezi sa elektronskim audio i audio-vizuelnim medijima, uključujući i nadzor nad Austrijskom radiodifuznom korporacijom (eng. *Austrian Broadcasting Corporation*) i njenim podružnicama. Sastav ovog regulatornog tijela čine pet članova: predsjedavajući, zamjenik predsjedavajućeg i tri ostala člana. **Svih pet članova postavlja Savezni predsjednik na predlog Savezne vlade** na period od šest godina, s tim što je dozvoljeno reimenovanje. Predlogu za imenovanje prethodi javni konkurs.

Regulatorno tijelo za kontrolu telekomunikacija, **Telekom-Control-Commission (TKK)**¹⁰, odgovorno je za regulisanje austrijskog tržišta telekomunikacija još od 1997. godine a osnovne nadležnosti i odgovornosti ovog regulatornog tijela definisani su austrijskim *Zakonom o telekomunikacijama*¹¹ iz 2003. godine. Između ostalog, TKK je odgovorna za regulisanje konkurencije, procedura dodjele frekvencija, odobrenja opštih uslova poslovanja, te kontrole naknada koje naplaćuju telekomunikacione kompanije. Još jedna značajna uloga Komisije jeste njena uloga nadzornog organa za elektronske potpise. Komisija ima **tri glavna i tri alternativna člana** koje **imenuje Savezna vlada Austrije** na period od pet godina.

2.2 Belgija

U Belgiji, regulatorna tijela funkcionišu na saveznom nivou, tj. nivou države, kao i na nivou federalnih jedinica. Stoga, na saveznom nivou postoje samo glavna regulatorna tijela, koja regulišu oblasti energetike, elektronskih komunikacija i poštanskih usluga, medicinskih uređaja, te tržišta kapitala. Funkcionisanje svakog tijela regulisano je posebnim zakonima.

Komisija za regulaciju električne energije i gasa¹² je savezno tijelo kome su povjereni poslovi regulacije belgijskog tržišta električne energije i gasa. Bord direktora, koji sačinjavaju predsjednik i tri direktora, bavi se operativnim upravljanjem ovog tijela. Organizacija i funkcionisanje Komisije regulisani su *Saveznim zakonom od 29. aprila 1999. o organizaciji tržišta električne energije*¹³, *Saveznim zakonom od 29. aprila 1999. o organizaciji tržišta gasa i poreskog statusa električnih generatora*¹⁴, kao i *Saveznim zakonom od 12. aprila 1965. o transportu gasovitih i drugih proizvoda cjevovodima*¹⁵. **Članove Borda direktora imenuje Kralj**, putem kraljevskog dekreta, koji razmatra Savjet ministara.

⁷ ECPD Request 3912 - *National regulatory bodies and appointment of their council / board members*, 12 October 2018.

⁸ Komm Austria, <https://www.rtr.at/en/rtr/OrganeKommAustria> (17.10.2018)

⁹ Federal Act on the establishment of an Austrian Communications Authority ("KommAustria") (KommAustria Act – KOG), https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/ErV/ERV_2001_1_32/ERV_2001_1_32.pdf (17.10.2018)

¹⁰ Telecom-Control-Commission, <https://www.rtr.at/en/rtr/OrganeTKK> (17.10.2018)

¹¹ Telecommunications Act 2003, <https://www.rtr.at/en/tk/TKG2003> (17.10.2018)

¹² *Commission for Electricity and Gas Regulation*, <https://www.creg.be/en> (18.10.2018)

¹³ *Loi relative à l'organisation du marché de l'électricité*,

http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=1999042942&table_name=loi (18.10.2018)

¹⁴ *Loi relative à l'organisation du marché du gaz et au statut fiscal des producteurs d'électricité*,

http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=1999042943&table_name=loi (18.10.2018)

¹⁵ *Loi relative au transport de produits gazeux et autres par canalisations*,

http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=1965041230&table_name=loi (18.10.2018)

Na nivou federalnih jedinica, flamansko tržište električne energije i gasa reguliše **Flamanski regulator tržišta električne energije i gasa (VREG)**¹⁶. Ovom agencijom upravlja **Bord administratora**, čije članove bira **Flamanski parlament**. Organizacija i funkcionisanje ove agencije regulisani su *Flamanskim dekretom od 8. maja 2009. o opštim odredbama energetske politike*¹⁷. Zakonodavnim amandmanom iz 2017. godine određeno je da članove Borda administratora imenuje Flamanski parlament.

Belgijski institut za poštanske usluge i telekomunikacije (BIPT)¹⁸ je savezno tijelo koje djeluje kao regulator elektronskih komunikacija i poštanskog tržišta. Savjet ovog tijela, koji čine predsjednik i tri člana, bavi se operativnim upravljanjem ovim tijelom. Organizacija i funkcionisanje ove agencije regulisani su *Saveznim zakonom od 17. januara 2003. o statusu regulatora belgijskih poštanskih i telekomunikacionih sektora*¹⁹, kao i *Saveznim zakonom od 13. jula 2005. o elektronskim komunikacijama*²⁰. **Članove Savjeta** ovog tijela **imenuje Kralj** putem kraljevskog dekreta, koji razmatra Savjet ministara, dok kandidate predlaže nadležni ministar.

Savezna agencija za lijekove i zdravstvene proizvode (FAMHP)²¹ je savezno tijelo odgovorno za kvalitet, bezbjednost i efikasnost lijekova i zdravstvenih proizvoda, uključujući medicinske uređaje, u kliničkom razvoju i na tržištu. Upravljanje Agencijom povjereno je generalnom administratoru, kome u radu pomaže Bord direktora. Organizacija i rad Agencije regulisani su *Saveznim zakonom od 20. jula 2006. o osnivanju i funkcionisanju Savezne agencije za lijekove i zdravstvene proizvode*²². **Generalnog administratora imenuje Kralj** kraljevskim dekretom o kome raspravlja Savjet ministara, na predlog ministra kome je Agencija odgovorna za svoj rad. Ostale **članove Borda direktora** takođe **imenuje Kralj**, na predlog nadležnog ministra. Savezna agencija za selekciju sprovodi javni konkurs za potrebe odabira kandidata za funkciju generalnog administratora, kao i druge upravljačke funkcije.

Agencija za finansijske usluge i tržišta (FSMA)²³ je savezno tijelo koje, uz Nacionalnu banku Belgije, vrši nadzor nad finansijskim sektorom u toj državi. Glavne nadležnosti ove Agencije obuhvataju nadzor nad finansijskim tržištima, kontrolu finansijskih informacija koje objavljuju kompanije, nadzor nad radom pružalaca finansijskih usluga, kontrolu poštovanja poslovnih pravila, kao i nadzor finansijskih proizvoda. Upravni odbor, koji čine predsjednik i tri člana, odgovoran je za upravljanje Agencijom i definisanje orijentacije njenih politika. Organizacija i rad Agencije definisani su *Saveznim zakonom od 2. avgusta 2002. o nadzoru nad finansijskim sektorom i finansijskim uslugama*²⁴. **Predsjednika Upravnog odbora imenuje Kralj**, na zajednički predlog ministra finansija, ministra ekonomije i ministra nadležnog za prava potrošača. Ostale članove Upravnog odbora takođe imenuje Kralj, na zajednički predlog ministra finansija i ministra nadležnog za prava potrošača.

2.3 Bosna i Hercegovina

U Bosni i Hercegovini, funkcionisanje nezavisnih regulatornih tijela regulisano je nizom zakona koji definišu način osnivanja, funkcionisanja i rada svake od agencija pojedinačno.

Nezavisno regulatorno tijelo u oblasti komunikacija u Bosni i Hercegovini je **Regulatorna agencija za komunikacije BiH**²⁵ koja predstavlja funkcionalno nezavisnu i neprofitnu

¹⁶ VREG, <https://www.vreg.be/en/vreg> (18.10.2018)

¹⁷ *Décret portant les dispositions générales en matière de la politique de l'énergie (cité comme Décret sur l'Energie)* http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2009050827&table_name=loi (18.10.2018)

¹⁸ *Belgian Institute for Postal services and Telecommunications*, <https://www.bipt.be/en/> (18.10.2018)

¹⁹ *Loi relative au statut du régulateur des secteurs des postes et des télécommunications belges*, http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2003011730&table_name=loi (18.10.2018)

²⁰ *Loi relative aux communications électroniques*, http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2005061332&table_name=loi (18.10.2018)

²¹ *Federal Agency for Medicines and Health Products*, <https://www.famhp.be/en/> (18.10.2018)

²² *Loi relative à la création et au fonctionnement de l'Agence fédérale des médicaments et des produits de santé*, http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2006072078&table_name=loi (18.10.2018)

²³ *Financial Services and Markets Authority*, <https://www.fsma.be/en/> (18.10.2018)

²⁴ *Loi relative à la surveillance du secteur financier et aux services financiers*, http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2002080264&table_name=loi (18.10.2018)

²⁵ Regulatorna agencija za komunikacije BiH, <https://www.rak.ba/bos/> (17.10.2018)

instituciju sa statusom pravnog lica koja djeluje na državnom nivou, a njena organizacija i način rada definisani su *Zakonom o komunikacijama BiH*²⁶. Zakon predviđa da Agencija ima Savjet koji upravlja Agencijom u pogledu strateških pitanja sprovođenja zakona, te vrši konsultacije sa generalnim direktorom i prima od njega izvještaje. Osim toga, Savjet usvaja kodeks rada i pravila za emitovanje i telekomunikacije, a ima i funkciju apelacionog organa za odluke koje donosi generalni direktor.

Savjet Agencije ima sedam članova koje **imenuje Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine** na period od četiri godine sa mogućnošću još samo jednog ponovnog imenovanja.

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na predlog Savjeta ministara Bosne i Hercegovine, osniva *ad hoc* komisiju za sprovođenje postupka imenovanja Savjeta Agencije koju čini isti broj predstavnika vladinog i nevladinog sektora, koja objavljuje javni konkurs i nakon sprovedene procedure utvrđuje listu od 14 najuspješnijih kandidata i dostavlja je Savjetu ministara Bosne i Hercegovine. Savjet ministara, u roku od 30 dana od dana prijema liste, dostavlja Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine predlog za imenovanje sedam članova Savjeta Agencije a Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, u roku od 30 dana od dana prijema predloga, imenuje članove Savjeta Agencije. Ako Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine odbije imenovanje jednog ili više kandidata, zaključkom obavještava Savjet ministara Bosne i Hercegovine o razlozima neimenovanja i traži da im se, u roku od 30 dana od dana prijema zaključka, dostavi novi predlog. Ukoliko Savjet ministara Bosne i Hercegovine ne postupi po navedenom traženju ili se ne prihvati novi predlog Savjeta ministara Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine odmah pokreće postupak u cilju raspisivanja novog javnog konkursa za imenovanje članova Savjeta Agencije. Prilikom imenovanja članova Savjeta Agencije i Savjet ministara Bosne i Hercegovine i Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine dužni su da vode računa o nacionalnoj i polnoj zastupljenosti kandidata.

Članovi Savjeta Agencije biraju predsjednika i potpredsjednika Savjeta na konstitutivnoj sjednici koju saziva predsjednik prethodnog saziva Savjeta Agencije. Sjednice Savjeta Agencije održavaju se po potrebi, a najmanje četiri puta godišnje. Sjednicama obavezno prisustvuje generalni direktor Agencije, bez prava glasa.

Državna regulatorna agencija za radijacionu i nuklearnu bezbjednost²⁷ samostalno, u skladu sa zakonom i drugim propisima, vrši regulatornu kontrolu bezbjednosti izvora zračenja, radioaktivnog otpada i transporta. Agencija je samostalna upravna organizacija koja izvršava svoja ovlaštenja pod neposrednim nadzorom Savjeta ministara Bosne i Hercegovine. Agencija je nezavisna od drugih vladinih i nevladinih agencija i pravnih lica uključenih u promovisanje radijacionih tehnologija.

Državna regulatorna agencija za radijacionu i nuklearnu bezbjednost osniva se u skladu sa *Zakonom o radijacionoj i nuklearnoj bezbjednosti u Bosni i Hercegovini*²⁸. Agencijom upravlja **direktor** kojeg **imenuje Savjet ministara Bosne i Hercegovine**, u skladu sa Zakonom o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine. Direktor Agencije ima dva zamjenika.

Državna regulatorna komisija za električnu energiju (DERK)²⁹ je nezavisna i neprofitna institucija Bosne i Hercegovine čije je osnivanje i rad regulisan *Zakonom o prenosu, regulatoru i operateru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini*³⁰. Zakonom je predviđeno da se DERK sastoji od **tri člana Komisije**, od kojih su dva iz Federacije Bosne i Hercegovine i jedan iz Republike Srpske, uz odražavanje jednake zastupljenosti konstitutivnih naroda u Bosni i

²⁶ Zakon o komunikacijama („Službeni glasnik” br. 31/03, 75/06, 32/10, 98/12), <https://www.rak.ba/bos/index.php?uid=1269443180> (17.10.2018)

²⁷ Državna regulatorna agencija za radijacionu i nuklearnu sigurnost, <http://www.darns.gov.ba/> (17.10.2018)

²⁸ Zakon o radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH” broj 88/07), <http://www.darns.gov.ba/ru/LegislationAndDocuments/Zakoni> (17.10.2018)

²⁹ Državna regulatorna komisija za električnu energiju, <https://www.derk.ba/> (17.10.2018)

³⁰ Zakon o prijenosu, regulatoru i operateru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH”, broj 07/02, 13/03, 76/06, 1/11), <https://www.derk.ba/ba/legislativa> (17.10.2018)

Hercegovini. Na predloge entitetskih vlada, **Parlament Federacije Bosne i Hercegovine i Narodna skupština Republike Srpske predlažu članove DERK-a**. Parlament Federacije Bosne i Hercegovine predlaže dva člana Komisije dok Narodna skupština Republike Srpske predlaže jednog člana Komisije. Ovi predlozi dostavljaju se Savjetu ministara, a **Savjet ministara predlaže imenovanjã članova Komisije Parlamentarnoj skupštini BiH**. Parlament BiH ima ovlašćenja da prihvati ili odbije ove predloge.

Parlament Federacije Bosne i Hercegovine i Narodna skupština Republike Srpske predlažu članove Komisije u roku od 30 dana od stupanja na snagu ovog zakona ili u roku od 30 dana kada ostane upražnjeno mjesto u DERK-u. Ako Parlament Federacije Bosne i Hercegovine ili Narodna skupština Republike Srpske ne daju predloge u navedenom roku, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine ili Vlada Republike Srpske će, u roku od deset dana nakon isteka tog roka, dati predloge. Savjet ministara dostavlja te predloge Parlamentu BiH, koji može prihvatiti ili odbiti predloženog kandidata. Ako Parlament BiH odbije predloženog člana Komisije od jednog ili oba entitetska parlamenta, entitet koji predlaže, predložiće drugog člana Komisije i dostaviti predlog Savjetu ministara.

2.4 Češka

U Češkoj postoje tri glavna regulatorna tijela, i to: Regulatorno tijelo koje reguliše sektore energetike i komunikacije – **Regulatorna kancelarija za energetiku**³¹, **Kancelarija za telekomunikacije**³² i **Kancelarija za nuklearnu bezbjednost**³³.

Nadležnost regulatornih tijela sadržana je u *Ustavnom zakonu br. 1/1993 Coll, Ustavu Češke Republike (član 79)*³⁴ i *Zakonu o tijelima centralne državne uprave*. Detaljne nadležnosti i način funkcionisanja svakog regulatornog tijela definisane su posebnim pravnim aktima kojima se reguliše oblast u kojoj nezavisno regulatorno tijelo djeluje (npr. *Zakonom o energetici*³⁵, *Zakonom o elektronskim komunikacijama*³⁶, *Zakonom o poštanskim uslugama*³⁷, *Zakonom o atomskoj energiji*³⁸).

Predsjedavajućeg Regulatorne kancelarije za energetiku imenuje Predsjednik Češke na predlog Vlade na period od šest godina, uz mogućnost ponovnog imenovanja najviše još dva mandata. **Predsjedavajućeg Kancelarije za telekomunikacije**, tačnije predsjednika odbora, **imenuje Vlada** na predlog ministra za industrijska pitanja i trgovinu. **Predsjedavajućeg Kancelarije za nuklearnu bezbjednost imenuje Vlada**.

2.5 Francuska

Postoje brojna nezavisna regulatorna tijela u Francuskoj, poput **Regulatornog tijela za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost** (*Autorité de régulation des communications électroniques et des postes*)³⁹, koje je osnovano je 1997. godine pod nazivom Regulatorno tijelo za telekomunikacije, kao nezavisno tijelo koje obezbjeđuje regulisanje elektronskih komunikacija i poštanske djelatnosti. **Predsjednika ovog tijela kao i još dva člana imenuje predsjednik Francuske**, dok **predsjednik Parlamenta imenuje dva člana**, na period od šest godina koji se ne može obnoviti. **Komisija za regulaciju energetike (CRE, Commission de régulation de l'énergie)**⁴⁰ predstavlja sektorsko regulatorno tijelo, koje je

³¹ Energetický regulační úrad, <http://www.eru.cz/cs/> (17.10.2018)

³² Český telekomunikační úrad, <https://www.ctu.cz/> (17.10.2018)

³³ Statni úrad pro jadernou bezpečnost, <https://www.sujb.cz/uvod/> (17.10.2018)

³⁴ The Constitution of the Czech Republic, No. 1/1993 Coll. adopted on 16 December 1992, <http://www.psp.cz/en/docs/laws/constitution.html> (17.10.2018)

³⁵ Energy Act, <http://www.mpo.cz/dokument11747.html> (17.10.2018)

³⁶ Electronic Communications Act, <http://www.mpo.cz/dokument75810.html> (17.10.2018)

³⁷ Zákon o poštovních službách 29/2000,

http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=29/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy (17.10.2018)

³⁸ ZÁKON č. 18/1997 Sb, https://www.sujb.cz/fileadmin/sujb/docs/legislativa/zakony/Atomovy_zakon_20150107.pdf (17.10.2018)

³⁹ Autorité de régulation des communications électroniques et des postes <https://www.arcep.fr> (29.10.2018)

⁴⁰ CRE, <https://www.cre.fr/> (29.10.2018)

osnovano zakonom iz 2000. godine, sa zadatkom da „doprinese pravilnom radu tržišta električne energije i prirodnog gasa u korist krajnjih potrošača“. Sastav Komisije čine dva nezavisna tijela: Bord Komisije i CoRDİS – stalni odbor za rješavanje sporova i sankcija. **Bord Komisije** čini šest članova, koji osim predsjedavajućeg uključuju: **jednog člana koji se imenuje dekretom**, na osnovu predloga ministra za inostrane teritorije; **dva člana** od kojih je **jedan imenovan od strane predsjednika donjeg doma Parlamenta, a drugi od strane predsjednika Senata (gornjeg doma Parlamenta)**, na osnovu njihovih pravnih, ekonomskih i tehničkih kvalifikacija, i to, u domenu zaštite podataka i lokalnih javnih energetskih usluga; **dva člana imenovana dekretom**, sa pravnim, ekonomskim i tehničkim kvalifikacijama i to: jedan u domenu zaštite potrošača energije i borbe protiv siromaštva nafte, a drugi u oblasti kontrole potražnje energije i obnovljive energije. Komesari se imenuju na šestogodišnji mandat, koji je neobnovljiv. Sastav **CoRDİS-a** čine četiri člana: **dva državna savjetnika imenovana od strane potpredsjednika Državnog vijeća (Conseil d'Etat)** i **dva savjetnika Kasacijskog suda (Cour de cassation) imenovana od strane predsjednika Kasacijskog suda**. Ovaj odbor takođe ima četiri alternativna člana od 2013. godine. Kao i članovi Borda, članovi CoRDİS-a i njihovi zamjenici se imenuju za neobnovljiv šestogodišnji mandat.

2.6 Hrvatska

Organizacija nezavisnih regulatornih tijela u Hrvatskoj, njihov način osnivanja, funkcionisanja i nadležnosti regulisani su zakonom kojim se reguliše oblast u kojoj nezavisno regulatorno tijelo djeluje ili zakonom u skladu sa kojim je osnovano.

Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA)⁴¹ osnovana je *Zakonom o regulaciji energetskih djelatnosti*⁴² koji propisuje da je HERA samostalno, nezavisno pravno lice sa javnim ovlaštenjima za regulisanje energetskih djelatnosti. Osnivač Agencije je Republika Hrvatska, a osnivačka prava ostvaruje Vlada Republike Hrvatske dok HERA **za svoj rad odgovara Parlamentu** (u daljem tekstu: Hrvatskom saboru).

Agencijom upravlja **Upravni savjet Agencije** koji ima pet članova, od kojih je jedan predsjednik Upravnog savjeta, a jedan njegov zamjenik. Predsjednik Upravnog savjeta rukovodi radom Savjeta a njega i članove Upravnog savjeta **imenuje Hrvatski sabor**. Postupak imenovanja započinje objavljivanjem javnog poziva za predlaganje kandidata, koji sadrži uslove za izbor predsjednika i članova Upravnog savjeta, rok u kojem se dostavlja kandidatura i potrebna dokumentacija za dostavljanje kandidature. Prikupljanje kandidatura za predsjednika i članove Upravnog savjeta sprovodi ministarstvo nadležno za poslove energetike. Predsjednik i članovi Upravnog savjeta imenuju se na period od sedam godina, sa mogućnošću još jednog izbora.

Agencija za zaštitu tržišne konkurencije (AZTN)⁴³ osnovana je Odlukom Hrvatskog sabora od 20. septembra 1995. godine, a započela je sa radom početkom 1997. godine. Agencija je pravno lice sa javnim ovlaštenjima koja samostalno i nezavisno obavlja poslove u okviru djelokruga i nadležnosti određenih *Zakonom o zaštiti tržišne konkurencije*⁴⁴. U skladu sa Zakonom, **Savjet za zaštitu tržišne konkurencije** je tijelo koje upravlja radom Agencije, a sastoji se od pet članova, od kojih je jedan predsjednik Savjeta. Predsjednika i ostale članove Savjeta **imenuje i razrešava dužnosti Hrvatski sabor** na predlog Vlade Republike Hrvatske. Zamjenika predsjednika, na predlog predsjednika Savjeta, bira Savjet većinom glasova.

⁴¹ Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA), <https://www.hera.hr/hr/html/index.html> (17.10.2018)

⁴² Zakon o regulaciji energetskih djelatnosti (NN 120/12, 68/18), <https://www.zakon.hr/z/375/Zakon-o-regulaciji-energetskih-djelatnosti> (17.10.2018)

⁴³ Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, <http://www.aztn.hr/> (17.10.2018)

⁴⁴ Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja (NN 79/09, 80/13), <https://www.zakon.hr/z/114/Zakon-o-za%C5%A1titi-tr%C5%BEi%C5%A1nog-natjecanja> (17.10.2018)

Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (HAKOM)⁴⁵ je samostalno, nezavisno i neprofitno pravno lice sa javnim ovlaštenjima, koje obavlja regulatorne i druge poslove u okviru djelokruga i nadležnosti propisanih *Zakonom o elektronskim komunikacijama*, *Zakonom o poštanskim uslugama* i *Zakonom o regulaciji tržišta željezničkih usluga*. Osnivač Agencije je Republika Hrvatska, a osnivačka prava ostvaruju Hrvatski sabor i Vlada Republike Hrvatske. **Agencija za svoj rad odgovara Hrvatskom saboru.**

U skladu sa *Zakonom o elektronskim komunikacijama*⁴⁶ Agencijom upravlja **Savjet**, koji ima pet članova, uključujući predsjednika i zamjenika predsjednika. Predsjednika, zamjenika predsjednika i članove Savjeta Agencije **imenuje i razrešava Hrvatski sabor** na predlog Vlade Republike Hrvatske. U postupku predlaganja članova Savjeta Agencije Vlada Republike Hrvatske objavljuje javni poziv za predlaganje kandidata za članove Savjeta Agencije. Predsjednik, zamjenik predsjednika i članovi Savjeta Agencije imenuju se na period od pet godina te mogu biti ponovno imenovani. Savjet Agencije podnosi Hrvatskom saboru i Vladi Republike Hrvatske godišnji izvještaj o radu.

Agencija za elektronske medije (AEM)⁴⁷ je samostalno i nezavisno pravno lice sa javnim ovlaštenjima čiji je rad regulisan *Zakonom o elektronskim medijima*⁴⁸. U skladu sa Zakonom, Agencijom upravlja Savjet koji obavlja zadatke regulatornog organa u oblasti elektronskih medija. Savjet u svom radu ima ovlaštenja upravnog savjeta u smislu Zakona o ustanovama i objavljuje godišnji izvještaj o radu koji podnosi Hrvatskom saboru.

Kada je riječ o sastavu Savjeta, **Savjet** ima sedam članova od kojih je jedan predsjednik. Predsjednika i ostale članove **imenuje i razrešava Hrvatski sabor** na predlog Vlade Republike Hrvatske. U postupku predlaganja članova Savjeta Vlada Republike Hrvatske objavljuje javni poziv za predlaganje kandidata za članove Savjeta. Predsjednik i članovi imenuju se na period od pet godina, te mogu biti ponovo imenovani dok zamjenika predsjednika, na predlog predsjednika Savjeta, bira Savjet većinom glasova.

Jedno od nezavisnih regulatornih tijela u Hrvatskoj je i **Hrvatska agencija za nadzor finansijskih usluga (HANFA)**⁴⁹ koja predstavlja nadzorno tijelo u čiji djelokrug i nadležnost spada nadzor finansijskih tržišta, finansijskih usluga te pravnih i fizičkih lica koje te usluge pružaju.

HANFA je samostalno pravno lice sa javnim ovlaštenjima u okviru svog djelokruga i nadležnosti propisanih *Zakonom o Hrvatskoj agenciji za nadzor finansijskih usluga*⁵⁰ i drugim zakonima a **odgovorna je Hrvatskom saboru.**

Pravni položaj Hrvatske agencije za nadzor finansijskih usluga, njena unutrašnja organizacija, uslovi za imenovanje, trajanje mandata i razrješenje predsjednika i članova Upravnog savjeta i Savjeta Agencije, donošenje odluka, kao i njeno finansiranje i izvještavanje regulisano je Zakonom o Hrvatskoj agenciji za nadzor finansijskih usluga.

U skladu sa Zakonom, savjetodavno tijelo Agencije je **Savjet** koji se sastoji od devet članova od kojih **tri člana imenuje Vlada** Republike Hrvatske, a ostalih **pet članova biraju predstavnici udruženja subjekata nadzora pri Hrvatskoj ekonomskoj komori**, dok je predsjednik Upravnog savjeta Agencije član po službenoj dužnosti. Član Savjeta mora imati visoku stručnu spremu, ugled stručnjaka iz oblasti finansija, računovodstva, upravljanja, aktuarskih vještina ili prava. Mandat članova Savjeta traje četiri godine sa mogućnošću ponovnog imenovanja.

⁴⁵ Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti, <https://www.hakom.hr/> (17.10.2018)

⁴⁶ Zakon o elektroničkim komunikacijama (NN 73/08, 90/11, 133/12, 80/13, 71/14, 72/17), <https://www.zakon.hr/z/182/Zakon-o-elektroni%C4%8Dkim-komunikacijama> (17.10.2018)

⁴⁷ Agencija za elektroničke medije, <https://www.e-mediji.hr/hr/> (17.10.2018)

⁴⁸ Zakon o elektroničkim medijima (NN 153/09, 84/11, 94/13 i 136/13), <https://www.zakon.hr/z/196/Zakon-o-elektroni%C4%8Dkim-medijima> (17.10.2018)

⁴⁹ Hrvatska agencija za nadzor finansijskih usluga, <https://www.hanfa.hr/> (17.10.2018)

⁵⁰ Zakon o Hrvatskoj agenciji za nadzor finansijskih usluga⁵⁰ (NN 140/05, 154/11, 12/12), <https://www.zakon.hr/z/215/Zakon-o-Hrvatskoj-agenciji-za-nadzor-financijskih-usluga-> (17.10.2018)

2.7 Italija

Italijansko regulatorno tijelo za komunikacije (AGCOM, „*Autorita per le Garanzie nelle Comunicazioni*”)⁵¹ jedno je od nezavisnih regulatornih agencija osnovanih u Italiji, Zakonom br. 249 od 31. jula 1997. godine. Ovo tijelo je odgovorno Parlamentu koji je utvrdio njegova ovlašćenja, definisao status i imenovao njegove članove. Organe ovog tijela čine: predsjednik, Komisija za infrastrukture i mreže (CIN), Komisija za usluge i proizvode (CSP), Savjet AGCOM-a. Svaka komisija je kolektivno tijelo, sastavljeno od predsjednika i dva komesara. Savjet AGCOM-a čine predsjednik i svi komesari.

Predsjednik je odgovoran Parlamentu za opšte upravljanje ovim tijelom, koordinira aktivnostima i predsjedava sastancima odbora. Sastav Komisije za infrastrukture i mreže i Komisije za usluge i proizvode čine po četiri člana, dok Savjet čine svi članove obje komisije. **Predsjednika imenuje predsjednik Italije**, na predlog predsjednika Savjeta ministara zajedno sa ministrom finansija. Sastav Komisije za infrastrukturu i mreže i Komisije za usluge i proizvode čine predsjednik i četiri člana. **Parlament bira četiri člana**, po dva za svaku komisiju. Članovi moraju biti izabrani većinom glasova, a zatim ih **imenuje predsjednik Italije**. Komesari se biraju iz reda stručnjaka iz oblasti komunikacija, i priznati su po svom iskustvu i kompetencijama. Njihov mandat traje sedam godina i ne može se ponovo obnoviti.

Italijansko regulatorno tijelo za saobraćaj (*Autorità di regolazione dei trasporti*)⁵², osnovano Zakonom br. 201 iz 2011. godine, zaduženo je za regulisanje saobraćaja - uključujući pristup infrastrukturi, režimu usluga, te prava putnika - u svim segmentima prevoza, uključujući željeznice, aerodrome, luke, autoputeve i javni lokalni transport. Osnovano kao tijelo potpuno nezavisno od rada Vlade i odgovorno Parlamentu, u potpunosti je postalo funkcionalno 15. januara 2014. godine. **Predsjednika i dva člana Savjeta na predlog Vlade**, te **odobrenja od strane nadležnog parlamentarnog odbora, imenuje dekretom predsjednik Italije**. Predsjednik i članovi Savjeta imaju sedmogodišnji mandat koji se ne može obnoviti.⁵³

2.8 Letonija

U Letoniji su način osnivanja, funkcionisanje i nadležnost regulatornih tijela definisani različitim sektorskim zakonima.

Komisija za javne komunalne usluge⁵⁴ predstavlja institucionalno i funkcionalno nezavisno autonomno tijelo koje vrši regulisanje javnih usluga u oblasti energije, elektronskih komunikacija, poštanskih usluga, upravljanja otpadom i upravljanja vodom, u skladu sa *Zakonom o regulatorima javnih komunalnih usluga*⁵⁵, kao i posebnim pravnim aktima koji se odnose na regulisane sektore. Komisija nezavisno vrši poslove povjerene zakonom i u okviru svojih nadležnosti nezavisno usvaja odluke i administrativne akte koji su obavezujući za pojedinačne pružaoce i korisnike javnih usluga. Zakonom o regulatorima javnih komunalnih usluga navodi se da **Parlament**, na osnovu predloga Vlade, **imenuje predsjednika regulatornog tijela**, koji će istovremeno biti i predsjednik Savjeta, kao i **četiri člana Savjeta**, na period od pet godina. Vlada vrši odabir kandidata za poziciju članova Savjeta putem konkursa. Članovi Savjeta mogu biti ponovno imenovani na tu funkciju samo jedanput.

Ciljevi **Komisije za finansijsko tržište i tržište kapitala** su regulisanje i nadzor nad aktivnostima na finansijskim tržištima i tržištima kapitala, nadzor nad učesnicima na tim tržištima, te promovisanje interesa investitora, štediša i osiguranika, kao i stabilnosti i razvoja

⁵¹ AGCOM, <https://www.agcom.it/> (29.10.2018)

⁵² Autorità di regolazione dei trasporti <http://www.autorita-trasporti.it/inglese/>

⁵³ Cambini, Carlo and Perrotti, Luisa The New Transport Regulation Authority in Italy: Structure, Competencies, and First Regulatory Decisions

⁵⁴ Public Utilities Commission, <https://www.sprk.gov.lv/> (18.10.2018)

⁵⁵ Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem, <https://likumi.lv/doc.php?id=12483> (18.10.2018)

finansijskih tržišta i tržišta kapitala. Uspostavljanje Komisije, kao i njen rad i organizacija, uređeni su *Zakonom o Komisiji za finansijsko tržište i tržište kapitala*⁵⁶. Ovim zakonom definisano je da Komisijom upravlja **Savjet**, koji se sastoji od pet članova: predsjednika Komisije, zamjenika predsjednika, i tri člana Savjeta, koji su istovremeno direktori odjeljenja Komisije. Predsjednika i zamjenika predsjednika **imenuje Parlament** na period od šest godina, na osnovu zajedničkog predloga predsjednika Banke Letonije i ministra finansija. Ostale članove Savjeta imenuje i razrješava predsjednik Komisije, u koordinaciji sa predsjednikom Banke Letonije i ministrom finansija.

Nacionalni savjet za elektronske masovne medije predstavlja nezavisnu, autonomnu instituciju koja predstavlja javni interes u oblasti elektronskih masovnih medija. Savjet vrši nadzor usklađenosti poslovanja elektronskih masovnih medija sa Ustavom, *Zakonom o elektronskim masovnim medijima*⁵⁷, kao i drugim relevantnim zakonodavnim aktima. **Članove Savjeta imenuje Parlament**, na predlog Odbora za ljudska prava i javne poslove, na period od pet godina.

2.9 Litvanija

Među regulatornim tijelima u Litvaniji su Nacionalna komisija za energetska kontrolu i cijene, Regulatorno tijelo za komunikacije, Državni energetska inspektorat u okviru Ministarstva energetike, Državna agencija za kontrolu lijekova, Savjet za konkurentnost, Kancelarija za javne nabavke, kao i Državna služba za hranu i veterinu. Sva navedena regulatorna tijela obuhvaćena su različitim zakonima (Zakon o energiji, Zakon o električnoj energiji, Zakon o elektronskim komunikacijama, Poštanski zakon, Zakonik o željezničkom saobraćaju, Zakon o bankama, Zakon o tržištima finansijskih instrumenata itd).⁵⁸

Nacionalna komisija za energetska kontrolu i cijene je tijelo koje reguliše aktivnosti svih aktera u oblasti energije, snabdijevanja pitkom vodom, tretmana otpadnih voda i vršenja državnog nadzora nad energetskim sektorom. **Predsjednika Komisije, kao i četiri komesara, imenuje Parlament** na period od pet godina, na predlog predsjednika države. Direktora **Regulatornog tijela za komunikacije** imenuje predsjednik Litvanije predsjedničkim dekretom na period od pet godina. Regulatorno tijelo za komunikacije, ima i **Savjet**, kolektivno tijelo koje se sastoji od sedam članova koje **imenuje predsjednik države**, na predlog predsjednika Vlade. Šefa **Državnog energetska inspektorata** imenuje Ministar energetike, dok se direktor **Državne agencije za kontrolu lijekova** imenuje od strane ministra zdravlja, u skladu sa *Zakonom o državnoj službi*. Direktora i članove **Savjeta za konkurentnost**, kao i direktora **Kancelarije za javne nabavke** imenuje predsjednik Litvanije, na predlog predsjednika Vlade. Direktora **Državne službe za hranu i veterinu** imenuje Vlada na predlog ministra poljoprivrede.

2.10 Mađarska

Status, nadležnosti i funkcionisanje nacionalnih regulatornih tijela u Mađarskoj regulisani su različitim zakonima u zavisnosti od oblasti u kojoj nezavisno regulatorno tijelo djeluje. U nastavku su navedena glavna regulatorna tijela u Mađarskoj, kao i način imenovanja njihovih organa.

Kada je u pitanju **Mađarsko regulatorno tijelo za atomsku energiju**⁵⁹, čije funkcionisanje i nadležnosti su definisani *Zakonom CXVI iz 1996. godine o atomskoj energiji*⁶⁰, i *Instrukcijama ministra za inovacije i tehnologiju br. 24/2017 o pravilima za organizaciju i rad tijela*⁶¹; imenovana lica su generalni direktor i zamjenik generalnog direktora za pitanja nuklearne

⁵⁶ Law On the Financial and Capital Market Commission, <https://likumi.lv/ta/en/en/id/8172-law-on-the-financial-and-capital-market-commission> (18.10.2018)

⁵⁷ Electronic Mass Media Law, <https://neplpadome.lv/en/assets/documents/anglu/Electronic%20Mass%20Media%20Law%202012.2014.pdf> (18.10.2018)

⁵⁸ ECPD Request 3912 - National regulatory bodies and appointment of their council / board members, 12 October 2018.

⁵⁹ Országos Atomenergia Hivatal, <http://www.oah.hu/web/v3/haeaportal.nsf/web?OpenAgent> (17.10.2018)

⁶⁰ 1996. évi CXVI. törvény az atomenergiáról, http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=27331.357412 (17.10.2018)

⁶¹ 24/2017. (IX. 5.) NFM utasítás az Országos Atomenergia Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzatáról http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=204101.343639 (17.10.2018)

bezbjednosti. **Generalnog direktora** na neodređeno vrijeme **imenuje predsjednik Vlade na predlog nadležnog ministra**, dok zamjenika generalnog direktora za pitanja nuklearne bezbjednosti imenuje ministar na predlog generalnog direktora.

U **Mađarskoj agenciji za komunalne usluge i energetska kontrolu**⁶², koja funkcioniše u skladu sa *Zakonom XXII iz 2013. godine o Mađarskoj agenciji za komunalne usluge i energetska kontrolu*⁶³ imenovana lica su predsjednik i potpredsjednici, kojih može biti najviše pet. **Predsjednika Agencije imenuje predsjednik Vlade** na sedam godina, sa mogućnošću jednog ponovnog izbora. Potpredsjednike imenuje predsjednik Agencije, takođe na period od sedam godina, sa mogućnošću jednog reizbora.

Nacionalno tijelo za medije i info-komunikacije (NMHH)⁶⁴ osnovano je u skladu sa *Zakonom CLXXXV iz 2010. godine o medijskim uslugama i masovnim medijima*⁶⁵, koji se propisuje da su imenovana lica predsjednik, dva potpredsjednika, generalni direktor i izvršni direktor. **Predsjednika imenuje predsjednik države** na period od devet godina, **na predlog predsjednika Vlade**. Predsjednik ovog tijela ne može biti ponovo imenovan na istu poziciju po isteku mandata. Najmanje 60 dana prije isteka mandata aktuelnog predsjednika, ili 15 dana u drugim slučajevima prekida njegovog mandata, predsjednik Vlade upućuje zahtjev za predlaganje kandidata za predsjednika, koji se šalje Odboru za državnu službu (eng. *Public Service Board*), Nacionalnom savjetu za komunikacije i informacione tehnologije, nacionalnim samoregulatornim tijelima ili grupama pružalaca komunikacionih usluga, pružiocima medijskih sadržaja, emiterima i novinarima koji posluju najmanje pet godina. Ova tijela/organizacije svoje predloge i preporuke dostavljaju u pisanoj formi, i imaju pravo da objave ime svog kandidata, ukoliko za to imaju saglasnost kandidata. Predsjednik Vlade održava konsultacije o kandidaturama sa prethodno navedenim tijelima/organizacijama lično, ili preko javnog funkcionera koga imenuje.

Potpredsjednike regulatornog tijela imenuje predsjednik, i to na neodređeni vremenski period. Službom ovog regulatornog tijela rukovodi generalni direktor, koga imenuje predsjednik na neodređeno vrijeme. Predsjednik ovog tijela takođe imenuje i izvršnog direktora. Predsjednik ima obavezu da godišnje izvještava Parlament o radu regulatornog tijela.

U ovoj oblasti djeluju još i *Nacionalni savjet za komunikacije i informacionu tehnologiju*, kao i *Savjet za medije* (nasljednik Nacionalnog savjeta za radio i televiziju).

Nacionalni savjet za komunikacije i informacionu tehnologiju predstavlja petočlano tijelo koje je uspostavljeno kako bi pružalo savjetodavne usluge Vladi u vezi sa pitanjima iz oblasti informacione tehnologije i komunikacija. Predsjednika i potpredsjednika Nacionalnog savjeta imenuje i razrješava predsjednik Vlade. Od preostala tri člana, dva su delegirana od strane Medijskog savjeta, dok jednog člana delegira Mađarska akademija nauka.

Predsjednika i četiri člana **Savjeta za medije** bira Parlament, na period od devet godina. Kandidate za članove ovog tijela jednoglasno imenuje *ad hoc* odbor za nominacije, koji čini po jedan predstavnik svih klubova poslanika u Parlamentu. Ovi članovi biraju se najviše 60, a najmanje 30 dana prije isteka mandata aktuelnih članova, ili u nekim slučajevima tokom 30 dana po dobijanju obavještenja o prestanku mandata. Predsjednik regulatornog Nacionalnog tijela za medije i info-komunikacije automatski se imenuje za poziciju predsjednika Savjeta za medije.

U **Nacionalnom institutu za farmaciju i ishranu**⁶⁶, osnovanom *Dekretom Vlade br. 28/2015 o Nacionalnom institutu za farmaciju i ishranu*⁶⁷, imenovana lica su generalni direktor i

⁶² Hungarian Energy and Public Utility Regulatory Authority, <https://erranet.org/member/hea-hungary/> (17.10.2018)

⁶³ 2013. évi XXII. Törvény a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatalról
http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=159626.357116 (17.10.2018)

⁶⁴ NMHH, <http://english.nmhh.hu/the-nmhh> (17.10.2018)

⁶⁵ Act CLXXXV of 2010 on Media Services and Mass Media,
http://english.nmhh.hu/dokumentum/164596/media_act_final_updated_140930.pdf (17.10.2018)

⁶⁶ Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézet, <https://www.ogyei.gov.hu/magunkrol/> (17.10.2018)

⁶⁷ 28/2015. (II. 25.) Korm. Rendelet az Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézetéről,
http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=174247.348440 (17.10.2018)

zamjenici generalnog direktora, od kojih je svako zadužen za po jedan generalni direktorat. Dok generalnog direktora imenuje ministar, zamjenike generalnog direktora imenuje sam generalni direktor.

2.11 Makedonija

U Makedoniji ne postoji jedan sistematski zakon kojim je regulisano osnivanje i funkcionisanje regulatornih tijela već je to regulisano nizom zakona, u zavisnosti od oblasti njihovog djelovanja. Neka od regulatornih tijela u Makedoniji su: Agencija za elektronske komunikacije, Regulatorna komisija za energetiku Republike Makedonije, Komisija za hartije od vrijednosti Republike Makedonije, Agencija za superviziju kapitalno finansiranog penzijskog osiguranja.

Agencija za elektronske komunikacije⁶⁸ je samostalno, neprofitno regulatorno tijelo za oblast elektronskih komunikacija u Republici Makedoniji koje ima status pravnog lica sa javnim ovlašćenjima. Agencija je osnovana u skladu sa *Zakonom o elektronskim komunikacijama*⁶⁹. Osnivač Agencije je Republika Makedonija a, u skladu sa Zakonom, osnivačka prava pripadaju i Parlamentu Makedonije u pogledu imovine i sredstava za rad Agencije. **Komisija** Agencije za elektronske komunikacije broji pet članova koje **imenuje i razrješava Parlament** Makedonije na predlog Komisije Parlamenta Makedonije za izbore i imenovanja. Članovi se biraju na mandat od pet godina i ne mogu biti imenovani više od dva puta uzastopno.

Regulatorna komisija za energetiku Republike Makedonije⁷⁰ osnovana je u skladu sa *Zakonom o energetici*⁷¹ i predstavlja samostalno i neprofitno regulatorno tijelo koje reguliše i kontroliše način vršenja energetske djelatnosti u zemlji. Regulatornu komisiju za energetiku čini sedam članova od kojih je jedan predsjednik. **Članove i predsjednika** Regulatorne komisije za energetiku na predlog Vlade **imenuje i razrješava Parlament** Republike Makedonije. Članovi se biraju na mandat od pet godina i mogu biti imenovani najviše dva puta.

Komisija za hartije od vrijednosti Republike Makedonije⁷² je samostalno i nezavisno regulatorno tijelo koje vrši javna ovlašćenja utvrđena, između ostalog, *Zakonom o hartijama od vrijednosti*⁷³. Komisija reguliše i kontroliše rad sa hartijama od vrijednosti na teritoriji Republike Makedonije. **Komisiju** čine predsjednik i pet članova koje **imenuje i razrješava Parlament** Makedonije na predlog Vlade. Mandat članova Komisije je pet godina sa mogućnošću reizbora.

Agencija za superviziju kapitalno finansiranog penzijskog osiguranja⁷⁴ osnovana je u skladu sa *Zakonom o obaveznom kapitalno finansiranom penzijskom osiguranju*⁷⁵ kao nezavisno i samostalno regulatorno tijelo sa svojstvom pravnog lica koje za svoj rad odgovara Parlamentu Republike Makedonije. **Savjet** eksperata Agencije čini pet članova, od kojih je jedan predsjednik, a koje **imenuje i razrješava Parlament** na predlog Vlade Republike Makedonije. Mandat članova Savjeta je pet godina sa mogućnošću reizbora.

⁶⁸ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА АГЕНЦИЈА ЗА ЕЛЕКТРОНСКИ КОМУНИКАЦИИ, <http://www.aek.mk/index.php?lang=mk> (18.10.2018)

⁶⁹ ЗАКОН ЗА ЕЛЕКТРОНСКИТЕ КОМУНИКАЦИИ, http://www.aek.mk/index.php?option=com_k2&view=itemlist&layout=category&task=category&id=151&Itemid=113&lang=mk (18.10.2018)

⁷⁰ Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, <http://www.erc.org.mk/default.aspx> (18.10.2018)

⁷¹ Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 16/11, 136/11, 79/13, 164/13, 41/14, 151/14, 33/15, 189/16 i 96/18 (18.10.2018)

⁷² КОМИСИЈА ЗА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, <http://www.sec.gov.mk/Pages/Home.aspx> (18.10.2018)

⁷³ ЗАКОН ЗА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ <http://www.sec.gov.mk/Lists/List32/Attachments/1/zhv%20precisten%2023%202016.pdf> (18.10.2018)

⁷⁴ Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување, <http://mapas.mk/> (18.10.2018)

⁷⁵ ЗАКОН ЗА ZADOLŽITELNO KAPITALNO FINANSIRANO PENZISKO OSIGURUVANJE, http://mapas.mk/?page_id=1170 (18.10.2018)

2.12 Njemačka

U Njemačkoj djeluje **Agencija Savezne mreže za električnu energiju, gas, telekomunikacije, poštu i željeznice** (BNetzA, *Bundesnetzagentur*)⁷⁶ koja predstavlja nezavisno više federalno tijelo koje je podređeno djelokrugu rada Federalnog ministarstva ekonomije a u oblasti energetike, telekomunikacija, poštanskih usluga i željeznice. Uspostavljanje i organizacija ove agencije utvrđeni su Zakonom o Agenciji Savezne mreže⁷⁷. **Savjetodavni odbor**⁷⁸ Agencije čini **16 članova njemačkog Bundestaga** (donjeg doma Parlamenta) i **16 članova njemačkog Bundesrata** (gornjeg doma Parlamenta). Predstavници gornjeg doma moraju biti članovi ili politički predstavnici savezne vlade. Članove i zamjenike članova Savjetodavnog odbora imenuje Savezna vlada na predlog njemačkog Bundestaga i njemačkog Bundesrata. Izvještaj o radu Agencije a u vezi sa statusom i razvojem sektora telekomunikacija i poštanskog sektora, te energetskog i željezničkog sektora dostavljaju se zakonodavnim tijelima Njemačke svake dvije godine.

2.13 Poljska

U Poljskoj, **Regulatorna kancelarija za energetiku**⁷⁹ predstavlja regulatorno tijelo koje je nadležno za oblast energetike, dok je regulatorno tijelo nadležno za oblast telekomunikacija i poštansku djelatnost **Kancelarija za elektronske komunikacije**⁸⁰. Sastav ova dva tijela čini po jedno lice i njihov pravni status i funkcionisanje definisani su posebnim zakonima, i to: Regulatorna kancelarija za energetiku *Zakonom o energetici iz 1997. godine*⁸¹, i Kancelarija za elektronske komunikacije u *Zakonu telekomunikacijama* takođe iz 1997. godine.

Predsjednika Regulatorne kancelarije za energetiku postavlja i razrješava **predsjednik Vlade**. Kandidati za predsjednika biraju se putem javnog konkursa, odabrani predsjednik imenuje se na period od pet godina, te može biti ponovo izabran najviše još jedan mandat. Predsjednik ovog regulatornog tijela podnosi ministru nadležnom za ekonomska pitanja godišnji izvještaj o radu, koji sadrži procjenu sigurnosti snabdijevanja gasom i električnom energijom.

S druge strane, **predsjednika regulatorne Kancelarije za elektronske komunikacije imenuje i razrješava Donji dom poljskog Parlamenta (Sejm) na predlog predsjednika Vlade a uz saglasnost Gornjeg doma Parlamenta (Senata)**. Predsjednik Kancelarije za elektronske komunikacije ima mandat od pet godina te se može ponovo imenovati bez ograničenja. Predsjednik dostavlja ministru nadležnom za telekomunikacije i poštansku djelatnost godišnji izvještaj o radu, koji ga, zajedno sa svojim mišljenjem, prosljeđuje predsjedniku Vlade.

2.14 Portugal

Principi i pravila kojima se regulišu regulatorna tijela u Portugalu sadržani su u *Zakonu br. 67/2013 od 28. avgusta 2013. godine*. Što se tiče pravnog okvira, regulatorna tijela su javna pravna lica, odnosno nezavisna tijela javne uprave, koja imaju odgovornosti u vezi sa regulacijom ekonomskih aktivnosti, obezbjeđivanjem usluga od javnog interesa, zaštitom prava potrošača, kao i promovisanjem i obezbjeđivanjem konkurentnosti u privatnom, javnom, kooperativnom i socijalnom sektoru.

Regulatorna tijela svoje funkcije obavljaju nezavisno, i ne podliježu nadzoru od strane Vlade, izuzev kada su u pitanju potrebe za prethodnim odobrenjem nekih akata koji utiču na finansije ili imovinu, kao što su sticanje ili raspolaganje nekretninama, ili njihova odgovornost u okviru

⁷⁶ BnetzA, https://www.bundesnetzagentur.de/EN/Home/home_node.html (29.10.2018)

⁷⁷ Gesetz über die Bundesnetzagentur für Elektrizität, Gas, Telekommunikation, Post und Eisenbahnen vom 7. Juli 2005, BGBl I, 1970, 2009, abrufbar unter: <https://www.gesetze-im-internet.de/begtpg/>.

⁷⁸ https://www.bundesnetzagentur.de/EN/General/Bundesnetzagentur/AdvisoryCouncil/AdvisoryCouncil_node.html (29.10.2018)

⁷⁹ Urząd Regulacji Energetyki, <https://www.ure.gov.pl/en/> (17.10.2018)

⁸⁰ Urząd Komunikacji Elektronicznej, <https://www.uke.gov.pl/en/> (17.10.2018)

⁸¹ The Energy Law Act of 10 April 1997; Journal of Law of 1997, No. 54 item 348, as amended

nadležnosti Revizijskog suda. Ova tijela imaju administrativnu i finansijsku autonomiju, kao i funkcionalnu, tehničku i organizacionu nezavisnost. Ona imaju i sopstvene upravljačke odbore, službe, osoblje, kao i sopstvenu imovinu, te vrše poslove koji se tiču regulatornih aktivnosti, sačinjavanja regulativa, nadzora, monitoringa i sankcionisanja prekršaja. Regulatorna tijela vrše i konsultativne poslove, kao i poslove tehničke podrške za potrebe Parlamenta i Vlade, pod uslovima definisanih relevantnim pravnim aktima. Svake godine, ona *sačinjavaju detaljne izvještaje o svojim aktivnostima tokom prethodne godine, koji se šalju Parlamentu i Vladi*, i objavljuju se na zvaničnoj internet stranici.

Regulatorna agencija za energetiku, uspostavljena *Izvršnim zakonom br. 97/2002 od aprila 2002. godine*⁸², i izmijenjena *Izvršnim zakonom br. 84/2013 od 25. juna 2013. godine*, je nezavisno tijelo odgovorno za regulisanje sektora struje i prirodnog gasa. Ova agencija je javno pravno lice koje ima administrativnu i finansijsku autonomiju, kao i sopstvenu imovinu. Agencija je nezavisna u obavljanju svojih poslova, sa izuzetkom smjernica i principa energetske politike koje definiše Vlada, kao i akata koji podliježu ministarskom nadzoru.

Članove Upravnog odbora ove agencije **imenuje Vijeće ministara**, na predlog ministra ekonomije, na mandat od pet godina koji se može obnoviti samo jednom. Lica koja su bila članovi upravljačkih tijela kompanija u sektorima električne energije ili prirodnog gasa tokom prethodne dvije godine, ili koja su bila zaposlena na menadžerskim ili liderskim pozicijama u takvim kompanijama u istom periodu, ne mogu biti imenovana u odbor Regulatorne agencije za energetiku.

Regulatorna agencija za vodovod i kanalizaciju uspostavljena je *Zakonom br. 10/2014 od 6. marta 2014. godine*⁸³. To je nezavisni organ sa regulatornim i nadzornim funkcijama, koji uživa upravljačku, administrativnu i finansijsku autonomiju, te posjeduje sopstvena sredstva, dok je njen rad pod nadzorom ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine. Misiju ove agencije predstavljaju regulisanje i nadzor sektora javnog vodosnabdijevanja, javnog urbanog odlaganja otpadnih voda i urbanog upravljanja otpadom, kao i koordinacija i nadzor sistema za kvalitet vode za ljudsku potrošnju. Članovi administrativnog odbora ove agencije svoje funkcije obavljaju profesionalno.

Članove Upravnog odbora ove agencije **imenuje Vijeće ministara nakon prethodnog saslušanja pred nadležnim odborom Parlamenta, i propraćenog mišljenja Komisije za regrutovanje i odabir državne uprave**.

Ustav Portugala⁸⁴ navodi da su odgovornosti nezavisnog organa državne uprave obezbjeđivanje prava na informisanje i slobodu medija, sprečavanje koncentracije vlasništva nad medijima, obezbjeđivanje nezavisnosti medija od političkih i ekonomskih centara moći, poštovanje ličnih prava, sloboda i garancija, te poštovanje statuta i pravila kojima se reguliše rad medija. Pored toga, ovaj organ treba da obezbijedi izražavanje i sukobljavanje različitih mišljenja, kao i da garantuje pravo na određeno vrijeme emitovanja, kao i pravo na repliku ili politički odgovor. U skladu sa ovim ustavnim principom, *Zakonom br. 53/2005 od 8. novembra 2005. godine*⁸⁵ osnovano je **Regulatorno tijelo za medije**, koje je nezavisni organ sa administrativnom i finansijskom autonomijom i sopstvenim sredstvima. Ovo tijelo ima sve karakteristike nezavisnog organa državne uprave, i vrši poslove regulisanja i nadzora svih entiteta koji vrše medijske aktivnosti na teritoriji Portugala.

Osnovne nadležnosti Medijskog regulatornog tijela su regulisanje i nadzor rada medija. U vršenju poslova iz svoje nadležnosti, ono je odgovorno za obezbjeđivanje poštovanja prava i obaveza predviđenih Ustavom i zakonom, uključujući slobodu štampe, pravo na informisanje, nezavisnost od političkih i ekonomskih centara moći, kao i sukobljavanje različitih mišljenja. Medijsko regulatorno tijelo vrši i nadzor nad poštovanjem pravila koja se primjenjuju na

⁸² Decreto-Lei n.o 97/2002 de 12 de Abril, <https://dre.pt/application/dir/pdf1s/2002/04/086A00/35713585.pdf> (19.10.2018)

⁸³ Lei n.º 10/2014 de 6 de março, <https://dre.pt/application/dir/pdf1s/2014/03/04600/0173301746.pdf> (19.10.2018)

⁸⁴ Član 39 Ustava Portugala.

⁸⁵ Lei n.o 53/2005 de 8 de Novembro, <https://dre.pt/application/dir/pdf1s/2005/11/214A00/63966409.pdf> (19.10.2018)

medijska tijela i sadržaje koje ona distribuiraju, promovišući ispravno i efikasno funkcionisanje medijskog tržišta.

Regulatorni odbor Medijskog regulatornog tijela je kolektivno tijelo odgovorno za definisanje i implementaciju regulatornih aktivnosti. Sastoji se od predsjednika, potpredsjednika i tri člana. **Parlament imenuje četiri člana ovog odbora**, dok imenovana četiri člana zajednički imenuju petog člana regulatornog odbora.

Za vrijeme trajanja mandata, članovi regulatornog odbora ne smiju imati finansijski interes ili akcije u tijelima koja se bave medijskim aktivnostima, niti vršiti bilo kakvu drugu javnu funkciju ili profesionalnu aktivnost. Takođe im nije dozvoljeno da pokrivaju bilo kakvu poziciju sa izvršnim ovlašćenjima u kompanijama, sindikatima, konfederacijama ili poslovnim udruženjima u medijskom sektoru.⁸⁶

2.15 Slovačka

Osnivanje i funkcionisanje nezavisnih regulatornih tijela u Slovačkoj definisano je posebnim zakonima koji regulišu funkcionisanje svakog ovakvog tijela pojedinačno, na primjer, Zakonom br. 250/2012 Coll. o regulaciji mrežnih industrija, Zakonom br. 402/2013 Coll. o regulatornom tijelu za elektronske komunikacije i poštanske usluge, itd. Tako, na primjer, u Slovačkoj djeluje **Regulatorna kancelarija za mrežne industrije i energetiku**, kod koje predsjednik imenuje tri člana Odbora na predlog Parlamenta i tri člana Savjeta na predlog Vlade, dok Vlada imenuje i razrješava direktora Kancelarije na mandat od šest godina. Kod **Regulatornog tijela za elektronske komunikacije i poštanske usluge**, predsjednika imenuje i razrješava Parlament, dok potpredsjednika imenuje i razrješava Vlada na mandat je šest godina. Kada je u pitanju **Regulatorno tijelo za zdravstvenu zaštitu**, Parlament imenuje i razrješava pet članova nadzornog odbora, dok predsjednika postavlja i razrješava Vlada na predlog ministra zdravlja na period od pet godina. Parlament imenuje i razrješava svih devet članova **Savjeta za radio difuziju** na mandat od šest godina.⁸⁷

2.16 Slovenija

Osnivanje državnih agencija u Sloveniji regulisano je *Zakonom o državnim agencijama*⁸⁸. Međutim, odredbe ovog zakona ne primjenjuju se na određene agencije u kontekstu pitanja koja su regulisana posebnim zakonima. Stoga, u procesu osnivanja određene državne agencije, osnivač mora djelovati u skladu sa posebnim zakonom kojim je regulisana oblast u kojoj će agencija djelovati.

Osnivač imenuje i razrješava direktore i članove savjeta agencija, osim u slučaju da je osnivačkom predviđeno da članove savjeta direktnim i tajnim glasanjem biraju građani (korisnici usluga).

Nadležnosti, organizaciju i funkcionisanje regulatorne **Agencije za energetiku**⁸⁹ utvrđene su *Zakonom o energetici*⁹⁰, koji propisuje da **članove Savjeta** Agencije čine predsjednik i pet članova koje **imenuje i razrješava Donji dom Parlamenta** (u daljem tekstu: **Državni zbor**) na predlog Vlade. Ministar nadležan za poslove energetike informiše Vladu i Državni zbor o isteku mandata predsjednika, odnosno člana savjeta, i to ne duže od šest mjeseci prije isteka mandata. Ministar je nadležan za objavljivanje javnog poziva za podnošenje predloga kandidata za predsjednika i članove Savjeta, i to u roku od 30 dana od informisanja o isteku

⁸⁶ ECPRD Request 3912 - *National regulatory bodies and appointment of their council / board members*, 12 October 2018.

⁸⁷ ECPRD Request 3912 - *National regulatory bodies and appointment of their council / board members*, 12 October 2018.

⁸⁸ Zakon o državni upravi (Uradni list RS, št. 24/05), <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4435> (18.10.2018)

⁸⁹ Agencija za energiju, <https://www.agen-rs.si/domov> (17.10.2018)

⁹⁰ Energetski zakon (Uradni list RS, št. 17/14 in 81/15), <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6665> (17.10.2018)

mandata. Rok za dostavljanje prijave ne može biti kraći od 30 dana, a u slučaju ranijeg prestanka mandata, ne može biti kraći od 15 dana od objavljivanja poziva.

Ministar nadležan za poslove energetike sastavlja listu kandidata i dostavlja ih Vladi, koja priprema konačan predlog liste kandidata o kojima odlučuje Državni zbor. Kandidata za predsjednika odnosno člana Savjeta može predložiti i sama Vlada, i u tom slučaju predlog mora pratiti i obrazloženje te pismena saglasnost kandidata da prihvata kandidaturu.

Državni zbor glasa o predloženom kandidatu za predsjednika odnosno člana savjeta u roku od 30 dana od prijema predloga Vlade. Ukoliko predloženi kandidat za predsjednika odnosno člana Savjeta ne dobije neophodnu većinu glasova u Parlamentu, predsjednik Državnog zbora odmah informiše Vladu, koja u roku od 14 dana informiše predsjednika Državnog zbora o svojoj odluci o daljem postupku imenovanja predsjednika i članova Savjeta.

Predsjednik i članovi Savjeta imenuju se na period od šest godina. Član Savjeta može se ponovo imenovati dok se predsjednik može ponovo imenovati ali samo u funkciji člana Savjeta. Zakon propisuje i neophodne uslove koje mora ispuniti imenovano lice za predsjednika odnosno člana Savjeta, te šta se smatra konfliktom interesa.

Nadležnosti, organizaciju i funkcionisanje **Agencije za komunikacione mreže i usluge Republike Slovenije**⁹¹ propisane su *Zakonom o elektronskim komunikacijama*⁹². Agencija predstavlja nezavisno tijelo koje reguliše i kontroliše tržište elektronskih komunikacija, upravlja i prati radio frekvencijski spektar u Sloveniji, obavlja poslove u oblasti radio i televizijskih aktivnosti, reguliše i nadzire tržište poštanskih usluga i usluga železničkog prevoza u Sloveniji.

Savjet Agencije čine pet članova koje **imenuje Vlada** na osnovu javnog konkursa koji raspisuje nadležno ministarstvo. Predsjednika Agencije biraju članovi Savjeta većinom glasova i tajnim glasanjem. Članovi Savjeta imenuju se na period od pet godina, te mogu biti ponovo imenovani. Zakon propisuje i neophodne uslove koje mora ispuniti imenovano lice za člana Savjeta, kao i šta se smatra konfliktom interesa.

Pravila poslovanja, te nadležnosti **Agencije za tržište hartija od vrijednosti**⁹³ definisani su *Zakonom o tržištu finansijskim instrumentima*⁹⁴.

Savjet Agencije čine pet članova, od kojih je jedan predsjednik. Direktor Agencije je ujedno i predsjednik Savjeta. Članove Savjeta **imenuje i razrješava Državni zbor** na predlog Vlade. Članovi Savjeta se imenuju na šestogodišnji mandat sa mogućnošću ponovnog imenovanja.

Vlada obavještava Parlament o isteku mandata direktora odnosno mandata člana Savjeta Agencije najkasnije šest mjeseci prije isteka mandata. Vlada objavljuje javni poziv za podnošenje predloga kandidata u roku od 30 dana od objavljivanja informacije o isteku mandata u Službenom listu. Prijedlozi se šalju u roku koji ne može biti kraći od 30 dana, a u slučaju ranijeg prestanka mandata ne može biti kraći od 15 dana od objavljivanja poziva. Prijedlozi se moraju obrazložiti, a pismena saglasnost potencijalnog kandidata o spremnosti kandidata da prihvata kandidaturu mora biti priložena.

Državni zbor glasa o predloženom kandidatu za direktora onosno člana Savjeta Agencije u roku od 30 dana od prijema predloga, a glasanje je tajno. Predloženi kandidat se imenuje ako za to glasa većina ukupnog broja poslanika. Ukoliko predloženi kandidat za direktora odnosno člana Savjeta Agencije ne dobije potrebnu većinu glasova, predsjednik Državnog zbora odmah obavještava Vladu, koja u roku od 14 dana obavještava predsjednika Državnog zbora o odluci o daljem postupku za izbor direktora odnosno člana Savjeta.

⁹¹ Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije, <https://www.akos-rs.si/> (17.10.2018)

⁹² Zakon o elektronski komunikacijah (*Uradni list RS, št. 109/12, 110/13, 40/14 –ZIN-B, 54/14 – odl. US, 81/15 in 40/17*), <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6405> (17.10.2018)

⁹³ Agencija za trg vrednostnih papirjev, <https://www.a-tvp.si/> (17.10.2018)

⁹⁴ Zakon o trgu finančnih instrumentov (*Uradni list RS, št. 108/10 – uradno prečiščeno besedilo, 78/11, 55/12, 105/12 –ZBan-1J, 63/13 –ZS-K, 30/16 in 9/17*), <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5114> (17.10.2018)

Status, organizacija i pravila rada **Agencije za nadzor osiguranja**⁹⁵ regulisani su *Zakonom o nadzoru osiguranja*⁹⁶. Organi ove agencije su **Savjet eksperata** (eng. *Council of Experts*) i direktor. Savjet eksperata čine predsjednik Savjeta i četiri člana, koje **imenuje Državni zbor** na predlog Vlade. Imenovani su na period od šest godina i mogu biti ponovo imenovani. Direktor Agencije je ujedno i predsjednik Savjeta.

2.17 Srbija

U Srbiji su različita regulatorna tijela definisana različitim zakonodavnim aktima. U nastavku, predstavljena su neka od njih, kao i odredbe koje se tiču izbora njihovih članova.

Agencija za energetiku⁹⁷ osnovana je *Zakonom o energetici*⁹⁸ iz 2004. godine. Agencija je regulatorno tijelo, nezavisno od organa izvršne vlasti, kao i od drugih državnih organa i organizacija, pravnih i fizičkih lica koja se bave energetske djelatnostima. Novim Zakonom o energetici⁹⁹ iz decembra 2014. godine proširene su nadležnosti Agencije, te je ojačana njena nezavisnost. Osnovni ciljevi Agencije su unapređivanje i usmjeravanje razvoja tržišta električne energije i prirodnog gasa na principima nediskriminacije i efikasne konkurencije, radi obezbjeđenja sigurnog snabdijevanja kupaca i održivog razvoja energetskih sistema, obezbjeđenje stabilnog i transparentnog regulatornog okvira za kupce energije, korisnike sistema, energetske subjekte i investitore, integrisanje nacionalnog u regionalno i panevropsko energetske tržište, podsticanje efikasnog funkcionisanja energetskih sistema, kao i obezbjeđivanje visokih standarda usluge isporuke i snabdijevanja električnom energijom i prirodnim gasom.

Agencijom upravlja **Savjet** Agencije, koga **bira Parlament**, kome predsjednik i članovi Savjeta odgovaraju za svoj rad, i jednom godišnje podnose izvještaj o radu koji sadrži i izvještaj o stanju u energetske sektoru. Sredstva za rad Agencije obezbjeđuju se iz prihoda koje ona ostvaruje po osnovu obavljanja poslova regulacije, izdavanja licenci i drugih prihoda u skladu sa zakonom. Na finansijski plan Agencije saglasnost daje Parlament.¹⁰⁰

Regulatorno tijelo za elektronske medije je samostalna nezavisna regulatorna organizacija sa svojstvom pravnog lica koja vrši javna ovlašćenja u cilju djelotvornog sprovođenja utvrđene politike u oblasti pružanja medijskih usluga u Srbiji, unapređivanja kvaliteta i raznovrsnosti usluga elektronskih medija, doprinosa očuvanju, zaštiti i razvoju slobode mišljenja i izražavanja, sve u cilju zaštite interesa javnosti u oblasti elektronskih medija i zaštite korisnika usluga elektronskih medija, a u skladu sa odredbama *Zakona o elektronskim medijima*¹⁰¹, na način primjeren demokratskom društvu.

Regulatorno tijelo je funkcionalno i finansijski nezavisno od državnih organa i organizacija, pružalaca medijskih usluga i operatora. Za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti Regulatorno tijelo odgovorno je Parlamentu, a za vršenje stručnih i administrativnih poslova obrazovane su stručne službe Regulatornog tijela čija su osnovna pravila organizacije i način rada propisani Statutom.

Organi Regulatornog tijela su Savjet i predsjednik Savjeta. **Savjet** ima devet članova, koje **bira Parlament** iz reda uglednih stručnjaka iz oblasti koje su od značaja za obavljanje poslova iz nadležnosti ovog tijela.

⁹⁵ Agencija za zavarovalni nadzor, <https://www.a-zn.si/> (17.10.2018)

⁹⁶ Zakon o zavarovalništvu (*Uradni list RS*, št. 93/15), <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6183>, (17.10.2018)

⁹⁷ Agencija za energetiku Republike Srbije, <https://www.aers.rs/> (18.10.2018)

⁹⁸ Zakon o energetici, „*Službeni glasnik RS*“ br. 84/2004, <http://www.esco.rs/download/01%20Zakon%20o%20energetici.pdf> (18.10.2018)

⁹⁹ Zakon o energetici, „*Službeni glasnik RS*“ br. 145/2014, <http://www.esco.rs/download/01%20Zakon%20o%20energetici.pdf> (18.10.2018)

¹⁰⁰ Agencija za energetiku Republike Srbije, <https://www.aers.rs/> (18.10.2018)

¹⁰¹ Zakon o elektronskim medijima, „*Službeni glasnik RS*“ br. 83/2014 i 6/2016, https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_elektronskim_medijima.html (18.10.2018)

Finansiranje Regulatornog tijela vrši se u skladu sa Finansijskim planom koji za svaku godinu donosi Savjet. Saglasnost na finansijski plan daje Parlament, a svi obračuni prihoda i rashoda Regulatornog tijela podliježu godišnjoj reviziji od strane nezavisnog ovlaštenog revizora.¹⁰²

*Zakonom o elektronskim komunikacijama*¹⁰³ propisuju se položaj, organizacija, kao i djelokrug rada **Regulatorne agencije za elektronske komunikacije i poštanske usluge**¹⁰⁴. Regulatorna agencija za elektronske komunikacije i poštanske usluge, osnovana ovim zakonom, je nezavisna regulatorna organizacija sa svojstvom pravnog lica, koja vrši javna ovlaštenja u cilju efikasnog sprovođenja utvrđene politike u oblasti elektronskih komunikacija, podsticanja konkurencije elektronskih komunikacionih mreža i usluga, unapređivanja njihovog kapaciteta, odnosno kvaliteta, doprinosa razvoju tržišta elektronskih komunikacija i zaštite interesa korisnika elektronskih komunikacija, kao i regulatornih i drugih poslova.

Agencija je funkcionalno i finansijski nezavisna od državnih organa, kao i od organizacija i lica koja obavljaju djelatnost elektronskih komunikacija i poštanskih usluga. Agencija posluje u skladu sa propisima o javnim agencijama, dok nadzor nad zakonitošću i svrsishodnošću rada Agencije u vršenju povjerenih poslova vrši Ministarstvo. Način rada i unutrašnje uređenje Agencije uređuju se statutom¹⁰⁵, koji donosi upravni odbor Agencije. Na statut Agencije saglasnost daje Vlada.

Organi Agencije su upravni odbor i direktor. **Upravni odbor** Agencije ima pet članova, od kojih je jedan predsjednik i jedan zamjenik predsjednika. Predsjednika, zamjenika predsjednika i članove upravnog odbora **bira i razrješava Parlament** na predlog Vlade, na osnovu sprovedenog javnog konkursa, u skladu sa odredbama Zakona o elektronskim komunikacijama. Mandat članova upravnog odbora je pet godina, dok isto lice može biti birano za člana upravnog odbora najviše dva puta. Članovi upravnog odbora biraju se iz reda uglednih stručnjaka sa visokim akademskim obrazovanjem iz oblasti značajnih za rad Agencije, a naročito iz oblasti elektronskih komunikacija, ekonomije i prava, koji su ostvarili značajne i priznate radove ili praksu u oblasti elektronskih komunikacija, odnosno poštanskih usluga, i koji uživaju ugled u stručnoj javnosti. Direktora bira i razrješava upravni odbor, na osnovu sprovedenog javnog konkursa, u skladu sa odredbama Zakona o elektronskim komunikacijama. Direktor se bira na mandat od pet godina i može biti ponovo izabran, dok za svoj rad odgovara upravnom odboru, kome podnosi godišnji i periodične izvještaje o radu.

2.18 Španija

U Španiji postoje dva glavna nacionalna regulatorna tijela: **Nacionalna komisija za tržište hartija od vrijednosti** i **Nacionalna komisija za tržišta i konkurenciju**.¹⁰⁶

Nacionalna komisija za tržište hartija od vrijednosti osnovana je u skladu sa *Zakonom o tržištu hartija od vrijednosti* od 1988. godine, a njeno funkcionisanje trenutno je regulisano *Kraljevskim zakonodavnim dekretom* iz 2015. godine. U skladu sa internim pravilima o radu, Odbor Komisije sastoji se od sledećih članova:

- a) **predsjednik i potpredsjednik** koje imenuje **Vlada** na predlog Ministarstva ekonomije i finansija;
- b) generalni direktor za finansijsku politiku i trezor i zamjenik guvernera Banke Španije koji su članovi Odbora *ex officio*;
- c) **tri komesara** koje imenuje **ministar ekonomije i finansija**.

Nacionalna komisija za tržišta i konkurenciju osnovana je u skladu sa *Zakonom 3/2013 o osnivanju nacionalnih tržišta i Komisije za zaštitu konkurencije*. Nacionalna komisija za tržišta

¹⁰² Regulatorno telo za elektronske medije, <http://www.rem.rs/sr/o-nama> (18.10.2018)

¹⁰³ Zakon o elektronskim komunikacijama, „Službeni glasnik RS“ br. 44/2010, 60/2013 - odluka US i 62/2014, https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_elektronskim_komunikacijama.html (18.10.2018)

¹⁰⁴ Regulatorna agencija za elektronske komunikacije i poštanske usluge, <https://www.ratel.rs/home.136.html/> (18.10.2018)

¹⁰⁵ Statut Regulatorne agencije za elektronske komunikacije i poštanske usluge, „Službeni glasnik RS“ br. 125/2014, https://www.ratel.rs/uploads/documents/pdf_documents/documents/Statut/statut_ratel.pdf (18.10.2018)

¹⁰⁶ ECPRD Request 3912 - *National regulatory bodies and appointment of their council / board members*, 12 October 2018.

i konkurenciju integriše sledećih šest jedinica: Nacionalnu komisiju za konkurenciju, Nacionalnu komisiju za energetiku, Komisiju za tržište telekomunikacija, Nacionalnu komisiju za poštanske poslove, Državni savjet za audiovizuelne medije i Odbor za regulisanje željezničkog i vazdušnog saobraćaja. Zakonom 3/2013 predviđeno je da članove **Savjeta Komisije** kao i predsjednika i potpredsjednika **imenuje Vlada** kraljevskim dekretom na predlog Ministarstva ekonomije i konkurentnosti. Mandat članova Savjeta traje šest godina bez mogućnosti ponovnog imenovanja. Imenovanje članova Savjeta vrši se djelimično svake druge godine tako da nijedan član Savjeta ne može ostati na toj funkciji duže od šest godina.¹⁰⁷

¹⁰⁷ ECPRD Request 3912 - *National regulatory bodies and appointment of their council / board members*, 12 October 2018.

IZVORI INFORMACIJA

1996. évi CXVI. törvény az atomenergiáról, http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=27331.357412

2013. évi XXII. Törvény a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatalról
http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=159626.357116

24/2017. (IX. 5.) NFM utasítás az Országos Atomenergia Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzatáról
http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=204101.343639

28/2015. (II. 25.) Korm. Rendelet az Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézetéről,
http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=174247.348440

Act CLXXXV of 2010 on Media Services and Mass Media,
http://english.nmhh.hu/dokumentum/164596/media_act_final_updated_140930.pdf

Agencija za elektroničke medije, <https://www.e-mediji.hr/hr/>

Agencija za energetiku Republike Srbije, <http://www.aers.rs/>

Agencija za energetiku Republike Srbije, <https://www.aers.rs/>

Agencija za energijo, <https://www.agen-rs.si/domov>

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije, <https://www.akos-rs.si/>

Agencija za trg vrednostnih papirjev, <https://www.a-tvp.si/>

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, <http://www.aztn.hr/>

Agencija za zavarovalni nadzor, <https://www.a-zn.si/>

Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување, <http://mapas.mk/>

AGCOM, <https://www.agcom.it/>

Autorità di regolazione dei trasporti <http://www.autorita-trasporti.it/inglese/>

Autorité de régulation des communications électroniques et des postes <https://www.arcep.fr>

Belgian Institute for Postal services and Telecommunications, <https://www.bipt.be/en/>

BnetzA, https://www.bundesnetzagentur.de/EN/Home/home_node.html

Cambini, Carlo and Perrotti, Luisa The New Transport Regulation Authority in Italy: Structure, Competencies, and First Regulatory Decisions

Commission for Electricity and Gas Regulation, <https://www.creg.be/en>

COMMUNICATION FROM THE COMMISSION, The operating framework for the European Regulatory Agencies, Brussels, 11.12.2002.

Česky telekomunikační úrad, <https://www.ctu.cz/>

CRE, <https://www.cre.fr/>

Décret portant les dispositions générales en matière de la politique de l'énergie (cité comme Décret sur l'Energie)
http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2009050827&table_name=loi

Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost, <http://www.darns.gov.ba/>

Državna regulatorna komisija za električnu energiju, <https://www.derk.ba/>

ECPRD Request 3912 - National regulatory bodies and appointment of their council / board members, 12 October 2018.

ECPRD Request 3912 - National regulatory bodies and appointment of their council / board members, 12 October 2018

Electronic Communications Act, <http://www.mpo.cz/dokument75810.html>

Electronic Mass Media Law,
<https://neplpadome.lv/en/assets/documents/anglu/Electronic%20Mass%20Media%20Law%2012.2014.pdf>

Energetický regulační úrad, <http://www.eru.cz/cs/>

Energetski zakon (*Uradni list RS, št. 17/14 in 81/15*), <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6665>

Energy Act, <http://www.mpo.cz/dokument11747.html>

Federal Act on the establishment of an Austrian Communications Authority ("KommAustria") (KommAustria Act – KOG), https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/Erv/ERV_2001_1_32/ERV_2001_1_32.pdf

Federal Agency for Medicines and Health Products, <https://www.famhp.be/en>

Financial Services and Markets Authority, <https://www.fsma.be/en>

Gesetz über die Bundesnetzagentur für Elektrizität, Gas, Telekommunikation, Post und Eisenbahnen vom 7. Juli 2005, BGBl I, 1970, 2009, abrufbar unter: <https://www.gesetze-im-internet.de/begtgp/>

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, <https://www.hanfa.hr/>

Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA), <https://www.hera.hr/hr/html/index.html>

Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA), <https://www.hera.hr/hr/html/index.html>

Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti, <https://www.hakom.hr/>

Hungarian Energy and Public Utility Regulatory Authority, <https://erranet.org/member/hea-hungary/>

Komm Austria, <https://www.rtr.at/en/rtr/OrganeKommAustria>

КОМИСИЈА ЗА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА,
<http://www.sec.gov.mk/Pages/Home.aspx>

Law On the Financial and Capital Market Commission,
<https://likumi.lv/ta/en/en/id/8172-law-on-the-financial-and-capital-market-commission>

Loi relative à la création et au fonctionnement de l'Agence fédérale des médicaments et des produits de santé,
http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2006072078&table_name=loi

Loi relative à la surveillance du secteur financier et aux services financiers,
http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2002080264&table_name=loi

Loi relative à l'organisation du marché de l'électricité,
http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=1999042942&table_name=loi

Loi relative à l'organisation du marché du gaz et au statut fiscal des producteurs d'électricité,
http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=1999042943&table_name=loi

Loi relative au statut du régulateur des secteurs des postes et des télécommunications belges,
http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2003011730&table_name=loi

Loi relative au transport de produits gazeux et autres par canalisations,
http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=1965041230&table_name=loi

Loi relative aux communications électroniques,
http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2005061332&table_name=loi

Musa, Anamarija, Europeizacija i agencijski model javne uprave, doktorska disertacija, Sveučilište u Zagrebu - Pravni fakultet, 2010.

NMHH, <http://english.nmhh.hu/the-nmhh>

OECD Best Practice Principles for Regulatory Policy, The Governance of Regulators, https://www.oecd-ilibrary.org/governance/oecd-best-practice-principles-for-regulatory-policy_23116013

Országos Atomenergia Hivatal, <http://www.oah.hu/web/v3/haeaportal.nsf/web?OpenAgent>

Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézet, <https://www.ogyei.gov.hu/magunkrol/>

Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem, <https://likumi.lv/doc.php?id=12483>

Predlog zakona o državnoj upravi, <http://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/547/1839-11121-00-31-18-1.pdf>

Public Utilities Commission, <https://www.sprk.gov.lv/>

Regulatorna agencija za elektronske komunikacije i poštanske usluge, <https://www.ratel.rs/home.136.html/>

Regulatorna agencija za komunikacije BiH, <https://www.rak.ba/bos/>

Regulatorno telo za elektronske medije, <http://www.rem.rs/>

Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, <http://www.erc.org.mk/default.aspx>

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА АГЕНЦИЈА ЗА ЕЛЕКТРОНСКИ КОМУНИКАЦИИ,
<http://www.aek.mk/index.php?lang=mk>

Staničić, dr.sc. Frane, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Izazovi usklađivanja ovlasti regulatornih agencija u Republic Hrvatskoj s pravnom stečevinom Evropske unije, listopad 2015.

Statni urad pro jadernou bezpečnost, <https://www.sujb.cz/uvod/>

Statut Regulatorne agencije za elektronske komunikacije i poštanske usluge, „Službeni glasnik RS“ br. 125/2014, https://www.ratel.rs/uploads/documents/pdf_documents/documents/Statut/statut_ratel.pdf

Telecom-Control-Commission, <https://www.rtr.at/en/rtr/OrganeTKK>

Telecommunications Act 2003, <https://www.rtr.at/en/tk/TKG2003>

The Constitution of the Czech Republic, No. 1/1993 Coll. adopted on 16 December 1992, <http://www.psp.cz/en/docs/laws/constitution.html>

Urząd Komunikacji Elektronicznej, <https://www.uke.gov.pl/en/>

Urząd Regulacji Energetyki, <https://www.ure.gov.pl/en/>

VREG, <https://www.vreg.be/en/vreg>

ZÁKON č. 18/1997 Sb, https://www.sujb.cz/fileadmin/sujb/docs/legislativa/zakony/Atomovy_zakon_20150107.pdf

Zakon o državni upravi (Uradni list RS, št. 24/05), <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4435>

Zakon o elektroničkim komunikacijama (NN 73/08, 90/11, 133/12, 80/13, 71/14, 72/17), <https://www.zakon.hr/z/182/Zakon-o-elektroni%C4%8Dkim-komunikacijama>

Zakon o elektroničkim medijima (NN 153/09, 84/11, 94/13 i 136/13), <https://www.zakon.hr/z/196/Zakon-o-elektroni%C4%8Dkim-medijima>

Zakon o elektronskim komunikacijah (Uradni list RS, št. 109/12, 110/13, 40/14 – ZIN-B, 54/14 – odl. US, 81/15 in 40/17), <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6405>

Zakon o elektronskim komunikacijama, („Službeni glasnik RS“ br. 44/2010, 60/2013 - odluka US i 62/2014), https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_elektronskim_komunikacijama.html

Zakon o elektronskim medijima, („Službeni glasnik RS br. 83/2014 i 6/2016), https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_elektronskim_medijima.html

Zakon o energetici, („Službeni glasnik RS“ br. 145/2014), <http://www.esco.rs/download/01%20Zakon%20o%20energetici.pdf>

Zakon o energetici, („Službeni glasnik RS“ br. 84/2004),

<http://www.esco.rs/download/01%20Zakon%20o%20energetici.pdf>

Zakon o Hrvatskoj agenciji za nadzor finansijskih usluga¹ (NN 140/05, 154/11, 12/12),

<https://www.zakon.hr/z/215/Zakon-o-Hrvatskoj-agenciji-za-nadzor-financijskih-usluga->

Zakon o komunikacijama („Službeni glasnik“ br. 31/03, 75/06, 32/10, 98/12),

<https://www.rak.ba/bos/index.php?uid=1269443180>

Zakon o prijenosu, regulatoru i operateru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 07/02, 13/03, 76/06, 1/11), <https://www.derk.ba/ba/legislativa>

Zakon o radijacijskoj i nuklearnoj sigurnosti u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“ broj 88/07),

<http://www.darns.gov.ba/ru/LegislationAndDocuments/Zakoni>

Zakon o regulaciji energetske djelatnosti (NN 120/12, 68/18),

Zakon o regulaciji energetske djelatnosti (NN 120/12, 68/18), <https://www.zakon.hr/z/375/Zakon-o-regulaciji-energetskih-djelatnosti>

Zakon o trgu finansijskih instrumentov (Uradni list RS, št. 108/10 – uradno prečišćeno besedilo, 78/11, 55/12, 105/12 – ZBan-1J, 63/13 – ZS-K, 30/16 in 9/17),

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5114>

Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja (NN 79/09, 80/13), <https://www.zakon.hr/z/114/Zakon-o-za%C5%A1titi-tr%C5%BEi%C5%A1nog-natjecanja>

Zakon o zavarovalništvu (Uradni list RS, št. 93/15), <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6183>,

ZAKON ZA ZADOLŽITELNO KAPITALNO FINANSIRANO PENZISKO OSIGURUVANJE,

http://mapas.mk/?page_id=1170

Zákon o poštovních službách 29/2000,

http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=29/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

ЗАКОН ЗА ЕЛЕКТРОНСКИТЕ КОМУНИКАЦИИ,

http://www.aek.mk/index.php?option=com_k2&view=itemlist&layout=category&task=category&id=151&Itemid=113&lang=mk

ЗАКОН ЗА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ.

<http://www.sec.gov.mk/Lists/List32/Attachments/1/zhv%20precisten%2023%202016.pdf>

Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 16/11, 136/11, 79/13, 164/13, 41/14, 151/14, 33/15, 189/16 и 96/18),

Lei n.º 10/2014 de 6 de março, <https://dre.pt/application/dir/pdf1s/2014/03/04600/0173301746.pdf>

Decreto-Lei n.o 97/2002 de 12 de Abril, <https://dre.pt/application/dir/pdf1s/2002/04/086A00/35713585.pdf>

Lei n.o 53/2005 de 8 de Novembro, <https://dre.pt/application/dir/pdf1s/2005/11/214A00/63966409.pdf>